

naša luč

1983

7

MAJHNA, PA LEPA

Republika Slovenija meri 20.251 km², šteje pa 1.912.000 prebivavcev.

Čeprav je majhna, je čudovita zaradi svoje tako raznolike površine, ker leži na stiku alpskega, kraškega, primorskega in panonskega sveta. Ker se ob enem nahaja v srednjeevropskem podnebнем pasu, ustvarjajo tako različni letni časi v njej poseben čar.

SLOVENSKI „PROMETNI KRIŽ“

Kljub svoji pretežni goratosti je Slovenija lahko prehodna in že od nekdaj prometno zelo pomembna. Tu se je izoblikoval tako imenovani „prometni križ“, katerega prvi krak teče od severozahoda proti jugovzhodu (po savski dolini od Jesenic do Bregane), drugi pa od severovzhoda do jugozahoda (od Maribora do Sežane). Te poti povezujejo na eni strani Zahodno Evropo z Vzhodom, na drugi strani pa panonsko nižino z jadranskimi pristanišči.

ALPSKI SVET

Alpe so najboljše naravna enota Slovenije. Ta svet je silno slikovit: njegovo površje je zelo razgibano, saj so tu visoki, priostreni apniški in dolomitni vrhovi, slapovi, gorske reke, jezera,

JUTRO V BOHINJU

Sonce svetlo obžarilo spet je gôre,
v jezero do dna nalilo
zlate zore.

Biserno zvoni v planini
bela čreda.
Sveti Janez se ob mostu
v vodo gleda.

Zadišale so po medu
murke rdeče.
Vsa dolina sanja sanje
tihе sreče.

br

snežišča, čudoviti gozdovi in obsežne travniške površine.

Ljudje so zaposleni v kmetijstvu, turizmu in industriji; ta traja ponekod že rodove dolgo, povsod pa izrablja vodno silo in obilico lesa.

Alpski svet se deli v Julijske Alpe, Kamniške in Savinjske Alpe ter predalpsko hribovje.

JULIJSKE ALPE

Med Alpami so najvišji in najmasivnejši Julijci s številnimi golimi vrhovi, krnicami, suhimi dolinami in širokimi uravnjavami. Najvišji vrh v njih je Triglav (2863 m).

Nekoliko nižje planote (Pokljuka, Mežaklja, Jelovica) so znane še po lepih iglastih gozdovih in visokogorskih pašnikih. Sem še vedno vodijo živino iz dolin.

V Julijce so se zajedle številne doline rek, ki izvirajo prav v vznožju visokih gorâ (Soča v Trenti, Savica pod Komarčo, Sava Dolinka v Zelencih pri Podkorenu, Kropa . . .).

Gospodarsko je najpomembnejša dolina Save: zaradi dolgo trajajočega snega so se tu razvila zimskošportna središča (Planica, Podkoren, Kranjska gora, Martulje, Mojstrana).

Na Jesenicah je zrastle iz nekdanjega fužinarstva moderna železarna. Ob Blejskem in Bohinjskem jezeru in na bližnjih vzpetinah so znana letovišča (Zatrnik, Vogel, Kobla). Tudi Bovško v Soški dolini postaja vedno bolj turistično zanimivo.

KAMNIŠKE IN SAVINJSKE ALPE TER KARAVANKE

Druga alpska pokrajina so Kamniške in Savinjske Alpe ter z njimi tesno zrastle Karavanke, ki pa pripadajo dravski gorski skupini; tudi v teh zadnjih segajo z gozdovi porastle površine visoko navzgor. Doline rek povezujejo Koroško in osrednjo Slovenijo (prek Ljubelja, Jezerskega).

Zaradi svinčene in cinkove rude se je razvilo rudarsko-kovinarsko naselje Mežica in velika jeklarna na Ravnah. Vse to področje postaja vedno bolj turi-

Kakor v Železnikih onstran Jelovice je tudi Kropa živela od železarstva (obilna vodna moč, železna ruda na Jelovici, prostrani gozdovi za oglje). Iz železa, ki ga je talila fužina, so v vigenjcih na roko kovali žeblje. Voda je gnala kladiiva v fužinah in mehove v vigenjcih. Ob ješah (kovaških ognjiščih) je kovala vsa družina od ranega jutra, ko je klicar zapel „Sveti se, sveti se, beli dan“, do poznega večera. Med delom so žene kuhale ob ognju na ješah, dojenčke so imele v zibkah, ki so jih zibali vzdvi od vodnih koles. Vigenjci je bil kovaškimi družinam dom, pravega stanovanja niso imele. Ob nedeljah je po več družin skupaj prebivalo v zgornjih sobah fužinarskih domov, prenočevale so večidel na listju v podstrešnih kamrah. V prvem nadstropju teh hiš so živeli fužinarji, v pritličju pa so bile kleti in shrambe za železo in žeblje. Žeblje so tvorili v beriglah čez hribe v Trst. Tako so živeli Kroparji skozi pet stotletij sami zase.

(Fr. Planina: SLOVENIJA, Ljubljana 1964)

stično z novimi zgradbami in razvojem kmečkеga turizma (Ljubelj, Krvavec, Velika planina, Golte, Peca).

Nekoliko nižje je pohorsko Podravje. Hrbet Pohorja je do slemena porastel z iglastimi in mešanimi gozdovi. Višji predeli pohorskega Podravja sta Strojna in Kobansko s Kozjakom.

Mežiška dolina, Mislinjska dolina (s Slovenj Gradcem) in Vitanjsko podolje so obrobne doline s pomembnim krajevnim prometom in trgovino. Gospodarski pomen Dravske doline se je povečal s številnimi hidrocentralami (Dravograd, Vuhred, Vuzenica, Ožbalt, Fala, Mariborski otok, Zlatoličje, Formin).

Slika na naslovni strani:
DIVJE JEZERO blizu Idrije.

Verski list za študente in izobražence v Ljubljani Bilten (1983 / št. 8) je objavil „Pismo škofu dr. G. Rožmanu ob stoletnici rojstva“, ki se glasi:

„Pustiva pri miru politiko, stalinizem, domobranstvo. Naj sodi zgodovina.

Jedro Vaše eksistence je bilo drugod: v Vaši duhovniški in škofovski službi, v kateri ste storili ogromno dobrega, tudi to, da ste šli na prošnjo mame narodnega heroja Toneta Tomšiča prosit okupatorske oblasti za njegovo oprostitev, pa ste naleteli na gluha ušesa.

Kot predšolski otrok sem doma opazoval Vašo sliko, ko so se na podstrešju na slami skrivali partizani, in dobil po Vašem obrazu prvi vtis o škofu: dostojanstvene poteze, blag pogled, mir, dobrot.

Ko ste leta 1959 umrli, je Vaš naslednik Vovk hkrati z brzojavko o Vaši smrti dobil od oblasti ukaz, da ne sme za pokojnim opraviti nobene javne molitve, da ne smejo zanj zvoniti, da sploh na noben način ne sme vernikom in duhovščini sporočiti smrti pokojnika in ga priporočiti v molitev.

Zakaj smo še danes, štiriindvajset let kasneje, tako plašni, da v za to poklicanem verskem tisku popolnoma zamolčimo ljubljanskega škofa, ki je kot človek mogel imeti tudi napake, a nimamo nobene pravice odrekati se spominu nanj, ki je kot duhovni pastir petnajst let pasel božjo čredo ljubljanske škofije, potem pa še štirinajst let oskrboval zdomske Slovence?

Gospod škof, pomagajte nam, da se bomo odpovedali temu namišljenemu obveznemu sovraštvu bodisi do Vas bodisi do kogar koli, ki je drugače mislil kot Vi.“

O tej plašnosti verskega tiska in slovenske Cerkve doma je zapisal Katoliški glas (Gorica-Trst, 9. jun. 83): „V Sloveniji je ... že ime samo nevaren političen prestopek, kot je razvideti tudi ob škofu Rožmanu, ki se ga v Ljubljani tudi cerkveni krogi neznansko bojijo imenovati.“

Ta čudna bojazen dobi še novo razsežnost, če isti verski tisk poroča o odlikovanju, ki ga je drug slovenski škof prejel od današnjega režima v Jugoslaviji. Ljubljanska Družina je namreč objavila (12. jun. 83) poročilo z naslovom „Visoko odlikovanje dr. Vekoslavu Grmiču“. Naslovni škof Grmič je prejel državno odlikovanje Red republike z zlatim vencem, s katerim ga je odlikovalo predsedstvo SFRJ. (Ali sploh sme kristjan sprejeti odlikovanje od režima, ki ni na oblasti po volji naroda in ki si na vso moč ter načrtno prizadeva, da bi krščanstvo uničil?)

Zakaj takšna dvojna mera pri poročanju Družine, glasila slovenskih škofij?

Strah in pogum?

Kristjani bomo prepričljivi le v meri, v kateri bomo tudi za težko ceno pričevalci za resnico, pravico in svobodo.

Založnik: Avgustin Čebul,
župnijski urad St. Lenart,
9587 Ričarja vas.
Odgovorni urednik: dr. Janez
Hornböck, 9020 Celovec, Vik-
tringer Ring 26. Tisk: Tiskar-
na Družbe sv. Mohorja, 9020
Celovec, Viktringer Ring 26.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

Viktringer Ring 26.
A-9020 Klagenfurt
Austria

NAROČNINA (v valuti zadev- ne dežele):

Anglija 5 fun.
Avstrija 130 šil.

Belgija	400 fran.
Francija	60 fran.
Italija	12.000 lir
Nemčija	20 mark
Nizozemska	20 gld.
Švedska	60 kron
Švica	19 fran.
Avstralija	9 dol.
Kanada	12 dol.
ZDA	10 dol.

Razlika v cenah je zaradi
neenake poštne in v posa-
meznih državah in različnih
deviznih preračunavanj.
Naročnike sprejemajo pover-
jeniki in uprava NASE LUCI.

PRINTED IN AUSTRIA

kajpada nas zanima, kaj je novega doma

na sploh

LJUBLJANSKA BANKA UVEDLA HRANILNO PISMO

Na Slovenskem je to novost, ki pa je sicer znana v svetu. Hranilna pisma imajo fiksno obrestno mero, glasijo pa se na vrednosti 5000, 10 tisoč, 50 tisoč in 100 tisoč. LB ga izplača po enem, dveh ali treh letih. Za enoletno pismo je treba plačati 18 odstotkov manj od njegove vrednosti. Banka si bo na ta način pridobila dolgoročno naložen denar, kupec pa ve, koliko bo po določenem roku dobil.

ČASOPISNEGA PAPIRJA PREMALO

Slovenske časopisne hiše so poleti dobivale le 50 odstotkov dogovorjenih količin papirja. Zato so morale napraviti prednostni vrstni red izdaj dnevnih časopisov in revij. Poslabšala se je tudi kakovost papirja. Krivdo valijo na papirnico v Krškem, ki je v sila težkem gmotnem položaju. Papirnica ima devizne dolgove v tujini, tako da je morala zelo omejiti uvoz potrebnih surovin. Podjetje je od vlade zahtevalo dovoljnejše za 20-odstotno povišanje cen pa-

pirja in večji delež, tri četrtine, prisluženih deviz.

ODKUP ŽIVINE LE ZA MALENKOST VEČJI

Obenem je pa manjši od načrtovanega. V prvih šestih mesecih so pridobili 19.482 ton govedine in s tem izpolnili le 45 odstotkov letošnjega načrtovane odkupa živine. Podobno je pri svinjini. Pridobili so 19.360 ton svinjskega mesa, ali 41 odstotkov letošnjega načrta za tovrstno meso. Le odkup perutnine je dohajal načrte. V polletju so prodali na tuje za 39 milijonov dolarjev mesa, kar je skoraj za milijon manj od lanske prodaje. Zaostajanje za načrti so čutile tudi mesnice. V prvih treh mesecih je bilo za deset odstotkov manj mesa kot lani. Preskrba se je zboljšala šele junija, ko so začeli prihajati prvi turisti.

19. SEMINAR SLOVENSKEGA JEZIKA

Udeležilo se ga je 117 študentov iz trindvajsetih držav. Letos je bila na tečaju tudi večja skupina Slovencev iz zamejstva. Seminar je pripravila filozofska fakulteta v Ljubljani. Predavali so priznani slovenski jezikoslovci in kulturologi. Poleg predavanj so udele-

ženci imeli tudi lektorske, pogovorne in fonolaboratorijske vaje. Za študente brez slavistične izobrazbe so pripravili posebne tečaje. Tečajniki so si ogledali kulturne zanimivosti mesta Ljubljana ter se odpeljali na študijski izlet po Dolenjski. Zanje so pripravili tudi večer slovenskih ljudskih pesmi in koncert Janija Kovačiča.

ZDRAVSTVO NA OBALI MORA VARČEVATI

Zdravstvena skupnost na Obali je pripravila načrt varčevanja v zdravstvu na njenem področju. Tako bodo ukiniteli interni oddelek v Sežani, nevrološki oddelek v Ankaranu ter zmanjšali število postelj v raznih oddelkih. Izračunali so, da se 190 ljudi na tisoč prebivalcev zdravi v bolnicah na tem področju, dočim je slovensko povprečje 160 ljudi na tisoč prebivalcev. Tudi ležalna doba je daljša kot drugod. Od zdravnikov bodo zahtevali, da predpisujejo manj dragih zdravil, posebno še, če imajo cenejša enak ali podoben učinek. Skrčili naj bi tudi število napotkov k zdravnikom-špecialistom.

POČASTILI DVESTOLETnico PRVEGA VEGOVEGA LOGARITMOVNIKA

Ob tej priložnosti so pred njegovim domom v Zgorici nad Dolskim odkrili doprnski kip velikega matematika Jurija Vege. Življenjsko pot in znanstveni pomen je orisal Tomaž Pisanski. Med drugim je dejal: „Med matematičnimi knjigami pa so Vegovi logaritmovniki fenomen. Vega je uspel s tremi logaritmovniki: malim, srednjim in velikim zadovoljiti potrebe vseh uporabnikov logaritmov. Mali logaritmovnik lahko danes primerjamo z žepnim računalnikom, medtem ko veliki desetmestni logaritmovnik ustreza zmogljivosti računalnika, ki je namenjen prav posebno natančnim računom v astronomiji ali geodeziji.“

SINČA VAS (Kühnsdorf) v Podjuni na Koroškem je razpotegnjeno naselje v bližini Drave in Klopinskega jezera.

od tu in tam

BELTINCI

Ob tridesetletnici krvodajalstva v tej občini je krajevni Rdeči križ priredil

kajpada nas zanima, kaj je novega doma

proslavo. Na njej so z deklamacijami in petjem nastopili učenci osemletke. Podelili so tudi priznanja prostovoljnim krvodajalcem. Med njimi je bilo tudi nekaj takih, ki so se že petnajstkrat udeležili krvodajalskih akcij Rdečega križa.

BOVEC

Letoviščarji, ki so letošnji dopust preživljali v bovških kampih in v počitniškem naselju, so bili letos zadovoljnejši z oskrbo z mesom. Občina je namreč podprla ponudbo klavnice, da bovške klavnice založi s kakovostnejšim mesom, če jim dovolijo zvišati cene za petnajst odstotkov. Lani je bilo to turistično središče Tolminske zelo slabo založeno z mesom.

CELJE

V poletnih mesecih je podjetje Nira iz Celja končalo gradnjo mehkega jezu

čez Savinjo. To je bil prvi jez te vrste, ki je bil zgrajen z domačo tehnologijo. Jez je dolg 48 metrov. Gladina vode se je dvignila na 2,20 metra. V primeri s klasičnim jezum deluje mehki jez samodejno.

GORNJA RADGONA

Ljubitelji planin, združeni v planinski sekciji v podjetju Elrad, so junija praznovali desetletnico društvenega delovanja. Na slavnostnem občnem zboru so prebrali kroniko delovanja društva. Pokazali so tudi diapozitive z izletov po slovenskih gorah. V društvu je včlanjenih petdeset delavcev.

IDRIJA

Vzroki poplav, ki so večkrat prizadele to občino, so sedaj odpravljeni. Občinska uprava in vodnogospodarska skupnost Soča sta lani za poglobljanje rečne struge in za odvoz gramozna-

menili 220 tisoč dinarjev. Delavci podjetja Zigrad so letos poleti končali potrebna dela, tako da je sedaj pretočnost Idrijce večja. Poglobili so tudi sootoče Idrijce in potoka Nikave.

IZOLA

Delamaris, podjetje za predelavo rib, bi moral nujno povečati in posodobiti proizvodne prostore. Banke in tuji investitorji so sicer zagotovili del denarnih sredstev. Zataknilo pa se je pri domačih investitorjih, ki niso mogli zbrati 160 milijonov dinarjev. Podjetje se je zato znašlo na slepem tiru. Že v jeseni ne bo moglo več predelati vsega ulova drobne plave ribe, kar bo seveda zmanjšalo izvoz na tuje tržišče.

JEZERSKO

Cestno podjetje iz Kranja je poleti popravilo nekaj cest na Jezerskem. Na (dalje na strani 9)

Povod za izključitev (učiteljice matematike iz Kanjiže) Marije Antoci iz ZK je dalo to, da je šla skupina pedagoških delavcev na koncert v horgoško cerkev. Čeprav Marija Antoci osebno ni bila navzoča na koncertu, na katerem so igrali Bacha, je tovariško razsodišče upoštevalo kot oteževalno okoliščino dejstvo, da se je mlada učiteljica zavzemala za obisk koncerta.

Sklep o izključitvi, ki ga je osnovna organizacija kratko utemeljila, da gre za nespoštovanje demokratičnega centralizma, sta podprli statutarni komisiji Kanjiže in Vojvodine. Njuni člani so bili mnenja, da je Marija Antoci neizpodbitno odgovorna, da je „s svojim vedenjem pripomogla k idejni in akcijski neenotnosti v ZK“. S tem da je energično in brez zadržkov podprla takšno manifestacijo, kot je organiziranje koncerta v cerkvi, je izrazila svoje liberalistično prepričanje in storila nepopravljivo napako, ki je nezdružljiva s politiko ZK. Nedopustno je, da se je šola — je rečeno v teh sklepih — spremenila v kraj, „kjer agitirajo in zagovarjajo obisk koncerta, katerega vsebino določa far“.

Komisija za statutarna vprašanja CKZK Srbije pri tehtanju napak Marije Antoci ni bila tako ostra. Ugotovila je, da zadene učiteljico določena idejno-politična odgovornost zato, ker je podprla obisk posameznikov v cerkvi. Kot vzgojiteljica namreč ni upoštevala velikega vpliva cerkve v tem kraju. Prav tako je z nekaterimi svojimi dejanji pripomogla k poslabšanju odnosov na šoli, vendar kot mlada članica ZK vsega tega ni mogla videti in dojeti. Delno so upoštevali tudi njeno pojasnilo, da je odšla k maši, ker je želela videti, koliko njenih učencev bo tam. Komisija je upoštevala tudi, da je dobra delavka, ki je storila napako v trenutku nepremišljenosti, pa je sklep o izključitvi spremenila v zadnji opomin.

Osnovna organizacija šol „Radnoti Mikloš“ se je, nezadovoljna s takšnim sklepom, te dni pritožila komisiji za statutarna vprašanja ZKJ. Obtožbe so tokrat še ostrejšje: Marijo Antoci kritizirajo ne samo zato, ker ni uresničevala sklepov partijske organizacije, ampak tudi zato, ker je v samoupravnih organih kazala izrazito pasivnost, kot komunistka pa je le redkokdaj držala dano besedo. Za pojav kljukastih križev — je rečeno med drugim v pritožbi — se sploh ni zmenila, pa tudi s kolegi, ki so jo na to opozorili, se ni strinjala. V pritožbi je še poudarjeno, „da ni sprejela novih oblik pedagoškega dela in da je s svojo skupino odhajala na koncerte, kino in gledališke predstave, ki nimajo kaj prida opraviti z vzgojnoizobraževalnim procesom“. Vse to so razlogi, zaradi katerih osnovna organizacija zahteva, da Mariji Antoci ponovno potrdijo izključitev iz ZK.

DELO, Ljubljana, 13. maja 83/2.

**kako to, da je odkrito razodevanje verskega
prepričanja v Sloveniji sploh težava?**

ali smem skrivati, kdo sem?

Ko govorim o osebnem prepričanju, mislim najprej na versko prepričanje. Kako to, da sploh prihaja do tega, da skrivamo, kdo smo?

Za odgovor na to vprašanje si moramo priklicati v spomin nekaj bolj ali manj znanih dejstev.

RAZBOŽENJE

Bog se umika iz javnega in družbenega življenja. Uveljavlja se stališče, po katerem se dà vse družbeno, javno življenje urediti brez upoštevanja verskih pogledov na človeka.

Najbolj živ primer razboženega vedenja je gospodarstvo, proizvodnja in menjava dobrin. Ljudje si prizadevajo razumeti sebe in svet, kot da bi Boga ne bilo. Ta svet brez Boga pa ni brez malikov. „Večina ljudi se zadovolji s tem, da naredi iz kake posebne, omejene stvari celoto svojega življenja“ (J. Thomas).

Ker smo vsi pod močnim vplivom

razboženja, si izredno težko predstavljamo, kakšno nepogrešljivo vlogo je igrala vernost v nekdanji družbi. Tam se je vse dogajalo v imenu Boga.

Kako zunaj časa je, če tega ne upoštevamo pri prikazovanju nekaterih pojavov, na primer inkvizicije in vseh drugih primerov hude verske nestrpnosti. Zavedati bi se morali in upoštevati, da je bil v tisti družbi vsak napad na vero obenem napad na družbo samo, na njeno trdnost in nadaljnji obstoj. S preganjanjem „krivovercev“ je branila samo sebe.

Nikar ne mislimo, da je danes kaj drugače, le naše temeljne vrednote ali trditve, na katerih je zgrajena sodobna družba, niso verske. Kdor pa jim oporeka, deli tudi danes usodo preteklih „krivovercev“.

PO DRUGIH USMERJANI ČLOVEK

Naša zahodna družba vedno bolj pospešuje in oblikuje tak človekov zna-

čaj, ki ga imenuje znani družboslovec David Riesman „po drugih usmerjani“ človek.

Vsem ljudem, ki jih usmerjajo drugi, je skupno, da so izvor posameznikovega usmerjanja njegovi sodobniki. Naši sodobniki, ki dajo veliko na to, kaj o njih mislijo drugi, niso nič drugačni od prilagodljivcev in koristolovcev vseh časov. Vendar pa je razlika v tem, da je za sodobnega „po drugih usmerjenega“ človeka to edini in glavni usmerjevalec in da drugih ne pozna.

Ne gre samo za to, da se človek enkrat za vselej uvrsti v pravo četo, ampak da pravočasno zazna nove signale, ki napovedujejo, da bo treba spremeniti smer ali celo tabor. To je model obnašanja, ki ga uveljavlja sodobni način življenja, sodobna medsebojna povezanost in soodvisnost. Zato ni čudno, da dostikrat svoje osebno, predvsem pa versko prepričanje nekam nehoté zadržimo ali pa ga celo zanemari-mo.

MARKSIZEM IN SVOBODA MISLI

Na prvi pogled bi se moralo zdeti posebno protislovno, da je dejanski, uresničeni marksizem, ki se ima za odličen osvoboditveni nauk, pokazal v dejanjih tako malo posluha za svobodo misli, za različnost, za spoštovanje in pospeševanje izvirnosti vsakega posameznika. Lahko mirno trdimo, da je bolj ali manj stalinistična praksa nare-

• **V VZHODNI AFRIKI** je 10.000 malih krščanskih skupnosti ali temeljnih občestev. Te osnovne skupine so za tamkajšnje katoliške Cerkev nenadomestljive. Njihova glavna naloga je živeti resnično krščanstvo, reševati gospodarske težave posameznih članov skupin in očuvati narodno izročilo. Ta temeljna občestva kajpada tudi dajejo javne izjave o tem, kaj mislijo o družbenih, gospodarskih in kulturnih vprašanjih.

• **V BRAZILIJU** se je zbralo okrog 300 pobudnikov tamkajšnjih temeljnih občestev, med njimi mnogo duhovnikov in 32 škofov. Naloga teh malih cerkvenih skupnosti je oblikovati novo družbo, ki bo premagala samoljubje in v kateri se bodo za splošno blaginjo čutili vsi odgovorne. Seveda pa vodijo pota do tega cilja brez nasilja in krivic.

• **NA ZBOROVANJU EVROPSKIH ŠKOFOVSKIH KOMISIJ ZA SREDSTVA DRUŽBENEGA OBVEŠČANJA** v Švici so se udeleženci soočili z modernimi vidno-slušnimi sredstvi družbenega obveščanja. Razkazali so jim video-kasete, teletekst, satelitsko televizijo, video-plošče itd. Ta sredstva mora uvrstiti v svoje oznanjevanje tudi Cerkev. Kako bi bilo npr. z video-kasetami za verouk otrok? Ali z istimi z razlago evangelija za odrasle?

dila iz „razvoja vseh“ — po Komunističnem manifestu je razvoj slehernika pogoj za svobodni razvoj vseh — pogoj in mejo svobodnega razvoja slehernega posameznika. Marksizem ni nujno stalinizem, vendar pa je stalinizem zakonit otrok marksizma.

Podružbljeni človek je po Marxu tisti, kjer med posameznikom kot posameznikom in njim kot članom neke družbe ni nobene prave razlike več. Če ta razlika pri kom kljub temu obstaja, je družbi — se pravi tistim, ki se z njo enačijo in ki nastopajo v njenem imenu — ni treba upoštevati ali pa jo je treba celó bolj ali manj nasilno odstraniti.

Marksizem je, kolikor ga poznamo iz dosedanjih zgodovinskih uresničenj, težil bolj ali manj vedno v enačenje človeka posameznika s človekom kot družbenim bitjem, se pravi v stalinizem. To se je še posebej razločno videlo na področju stalinistične politike do razumske in umetniške ustvarjalnosti, kakor tudi do verskega prepričanja.

RAZODETJE O NESKONČNEM

Razodetje o neskončnem je odstopanje od splošno sprejetega.

Jezus je svojim učencem napovedoval le zapostavljanje, preganjanje, drugorazrednost, šikane. Nastane vprašanje, kje je razlog za to.

Treba je upoštevati, da je Kristus ra-

zodetje Boga, ki je bistveno drugačen kot svet, se pravi za svet nenavaden, tuj. Njegovo razodetje vznemirja, preseneča, moti. Razodeti se kot ponižan, kot zaveznik poraženca, ubogega, preganjanega, pomeni ne vključiti se v red družbe. Kdor je ponižan, brezpogojno vznemirja: ni od sveta . . .

Če je Bog res Bog in če je količkaj njegove resnice v nas, je nemogoče, da postanemo zgolj del sveta, da se podvržemo redu sveta in da se docela vključimo v njegove sorednice. Bog je onkraj, vedno onkraj. Zato pravo krščanstvo nujno zadeva ob nekaj, dela nered, meče s tečajev. Če tega več ne dela, je zelo malo verjetno, da je še pristno. Navzočnost Boga je nujno nenavadna, nenavadni tudi tisti, ki živijo iz te navzočnosti.

Klerikalistično je vedno tisto krščanstvo, ki ne trči več ob nič in ob nikogar in ki je docela prilagojeno svojemu kulturnemu, družbenemu in političnemu sistemu, v katerega se je vključilo, ne da bi bilo znotraj njega kvas, nemir in iskanje poti naprej, drugam.

Sedaj mogoče malo bolj razumemo, kako je mogel Jezus blagrovati tiste, ki so preganjani zaradi njega. Če so res preganjani zaradi njega, so pristni in veliko več verjetnosti je, da je njegova beseda v njih. So priče nadzemskega kvasa. Drugače zanj ni mogoče pričevati.

(Dalje na str. 35)

• Letos se je zbralo k SREČANJU MAVRIČARJEV v Brestanici 1000 otrok, na Brezjah pa 2000.

• Slovenski škofje so ustanovili v okviru jugoslovanske škofovske konference SLOVENSKO POKRAJINSKO ŠKOFOVSKO KONFERENCO. Pri tem gre za posebno obliko sodelovanja med slovenskimi škofi. Vanjo spadajo vsi trije naslovni škofje (Šuštar, Jenko, Kramberger) in vsi trije pomožni škofje (Lenič, Smej, Kvas).

• Na 15. VSESLOVENSKEM ROMANJU BOLNIKOV IN OSTARELIH NA BREZJAH se je letos zbralo 12.000 romarjev, med njimi štirje škofje in nad 100 duhovnikov. Mladih spremljevalcev bolnikov je bilo 250. Prireditelj tega shoda je vsako leto Ognjišče.

• Okrog 1000 študentov in dljakov je v začetku julija poromalo PEŠ NA BREZJE: iz Savinjske doline in z Otočca pri Novem mestu, iz Nova mesta in Žužemberka, iz Ljubljane in ljubljanske okolice, iz Smlednika, Strazišča in Kranja, od vsepovsod. Pri maši je somaševalo 20 duhovnikov; tudi ti so tja priromali peš.

• Izšla je slovenska priredba knjige J. Heinzmana LJUBITI JE TVOJ POKLIC. Ta „knjiga o zakonskem življenju za verne“ govori o krščanskem zakonu, družinskem življenju, verski vzgoji v družini, zakonski duhovnosti, apostolatatu. Cena knjige je 180 din. Katehetski center, Ob Ljubljani 34, Yu-61000 Ljubljana.

ob stoletnici rojstva ljubljanskega škofa Rožmana

dobri pastir

Nadaljujemo z Rožmanovim življenjepisom.

PROFESOR CERKVENEGA PRAVA

Dr. Rožman je bil jeseni 1919 poklican v Ljubljano za profesorja cerkvenega prava na ljubljanski bogoslovni fakulteti. Službo je nastopil januarja 1920 kot honorarni profesor.

Njegova predavanja so bila jasna in praktična, to je, usmerjena predvsem v dušno pastirstvo. Prijazen pogled, topel glas, jasna izgovarjava, posebno pa modro podajanje znanstvene snovi — vse to je naredilo iz Rožmana prijetnega predavatelja. V devetih letih je napisal v Bogoslovnem vestniku 71 znanstvenih razprav in sestavkov.

Poleg profesure je dobil tudi mesto predsednika cerkvenega sodišča v Ljubljani, bil je več let katehet na enoletni gospodinjski šoli v Marijanišču, kasneje je postal konzistorialni svetnik, to je, škofov sve-

tovavec pri vodstvu škofije, in član stalnega odbora katoliških shodov.

PREFEKT

Ker ni dobil primerne stanovanja, je bil skoraj prisiljen sprejeti mesto dijaškega prefekta v

Marijanišču. To so mu nekateri drugi profesorji na bogoslovni fakulteti zamerili, češ da vseučiliški profesor ne bi smel biti pri dijakih. Prefekt je bil tri leta.

Med fanti se je zelo dobro počutil, pa tudi oni so ga imeli radi. Zanje se je zavzel, se z njimi pogovarjal, jim pomagal v najrazličnejših ozirih, mnogim tudi z denarjem. Edina napaka, ki so mu jo drugi očitali, je bila, da je bil s fanti predober. Zanje je veliko premolil (vsak četrtek ponoči je preklečal po eno uro pred Najsvetejšim) in se pokoril (ves post ni ne kadil ne pokusil alkohola, jedel pa šele opoldne).

DELO PRI ORLU IN MARIJINI DRUŽBI

Kmalu po prihodu v Ljubljano je postal prof. Rožman duhovni asistent Orlovske zveze, to je organizacije za duševno in telesno vzgojo mladih ljudi. Vpeljal je orlovske praznike (Jožefovo, Alojzijevo, Brezmadežno), pripravil za Orle po farah duhovne vaje, ki jih je večinoma tudi sam vodil, organiziral zaprte duhovne vaje v Ljubljani, vodil vzgojni odsek Orla in tečaj za vodje orlovskih mladcev, skoraj vsako nedeljo govoril na kakšnih orlovski prireditvi in napisal veliko vzgojnih člankov v njihovih glasilih.

Orli so ga imeli zelo radi. Z mla-

verne matere in babice naših ateistov

Na ljubljanskem bogoslovnem tečaju za študente in izobražence 1982/83 je povedal Bojan Štih med drugim tudi tole:

Takrat, ko smo se otepali z našim stalizmom, sem se z izbrano družbo tovarišev peljal v Beograd. Bila je velikonočna nedelja.

Do Zidanega mostu izbrani politični pogovori v izbrani družbi.

Potem pa se je nenadoma pojavil na mizici prvi pirh. In potem drugi in tretji in četrti. Ko pa je vlak vozil mimo Banove Jaruge, je bil že na vseh mizicah vagona razpostavljen velikonočni in slovenski žegen. Orehi, potice, pirhi, hren, gnjat, rožiči. Celó dve ali tri pomaranče so se od nekod kot mana pojavile med nami. Barve, spomini, izročila in ganljive prisposode naših starožitnosti in skrivnosti Oljske gore. Lep trenutek, ki je terjal od vseh nas tišino.

Ampak tisti, ki so prinesli s seboj žegen, niso molčali. Eden za drugim so se počasi izpovedovali, kako so njihove matere, zlasti pa stare matere, močno navezane na stara izročila. Sprejeli so tedaj velikonočna jedila, sicer bi užalili matere in babice.

Bil sem židane volje ob spoznanju, da imajo naši ateisti verujoče matere in babice.

ŠKOF ROŽMAN na obisku v Argentini. Desno spredaj prof. dr. Ahčin, dolgoletni urednik katoliškega dnevnika Slovenec, levo zadaj prof. dr. Lenček.

dino je znal najti stik in jo navdušiti za krščanske vzore.

Rožman je postal tudi miselni vodja Marijinih družb. Neštetokrat je govoril na njihovih posvetovanjih, shodih in zborovanjih, tudi zanje je napisal veliko člankov.

DUŠNI PASTIR

Prof. Rožman si je vedno želel, da bi bil župnik na kakšni podeželski župniji, saj je bil po vsem svojem bistvu rojen dušni pastir. Ker kot profesor ni mogel prevzeti župnije, je pomagal drugim v dušnem pastirstvu. Njegovo delo na župnijah se je tako namnožilo, da ni bil skoraj nobeno nedeljo več prost. Samo duhovnih vaj je imel v devetih letih čez štirideset.

Bil je eden najboljših govornikov, kar jih je tedaj imela slovenska Cerkev, obenem pa pisatelj mnogih verskovzgojnih člankov.

DUHOVNA PODOBA

Prof. Rožman je bil po vsej svoji naravi duhovnik: prozorno čist značaj, usmerjen v Boga, do ljudi pa dober in razumljiv. Njegova posebna odlika je bila, da je znal izravnavati nasprotja med ljudmi.

Bil je velik Slovenec. Nekje je zapisal: „Majhen in zaničevan narod smo. Naša nesreča je edinole naša majhno število. A kljub temu smo se ohranili tisoč let in nas ne bo še

tako kmalu konec, čeravno se naši nasprotniki na vse načine trudijo, da bi nas uničili in zbrisali z zemljevida.“ In nekega slovenskega kmeta je označil takole: „Bil je odločen, neuklonljiv Slovenec. Vsi Nemci in nemčurji so dobro vedeli, s kom imajo opraviti. Nikdar ni odstopil od svojih narodnih pravic.“

IMENOVAN ZA ŠKOFA

Čeprav je bil Rožman kot Korošec na Kranjskem pravzaprav „tu-

(dalje na str. 35)

ko je umiral bojevnik

Anekdota. Tako smešna in lepa, da sem spremlil podatke osebe, ki jo je spočela.

Ko je neki slovenski umetnik umiral, 20 let in več je od tega, je na smrtni postelji prosil za duhovnika. Vse življenje je bil bojevnik, ateist in komunist. Partizan. V miru pa je postal umetnik.

Njegova prošnja je povzročila veliko začudenje. Ob njegovi smrtni postelji se je pojavil politik, ne republiških, pač pa komunalnih razsežnosti. In kakšne so te razsežnosti, vsi dobro vemo. Ta naj bi umirajočega prepričal, kako mora zaradi zdravih odnosov v komuni spodobno ateistično umreti.

Umetnik ga je poslušal in dolgo časa molče gledal z očmi, ki so se v življenju znale tako čudovito spreminjati in žareti v revolucionarnem optimizmu. Potem pa, po dolgem molku, je rekel: „Praviš, da ni Boga? A kje so nazorni dokazi o tem, da ga ni? Prav. Ne bom se spovedal, če mi v pisмени obliki in z vsemi jasnimi, pa ne komunalnimi, dokazi potrdite, da Boga ni. Ne bi rad namreč po smrti trpel zaradi tega, ker sem ti verjel brez dokazov, ti se boš pa imel na Zemlji še kar naprej lepo. Do jutri zjutraj hočem zanesljive dokaze, kajti moje ure so štete.“

Potem je čakal 24 ur, nato pa se je spovedal.

Kadar se spomnim na pokojnika, mi je lepo. Prepričan sem, da je v nebesih, zakaj tudi tam se smejo ponášati z bitji, ki so ob smrtni uri bila polna humorja.

Bojan Štih

„koga imaš najrajši?“

„Očka, koga od nas imaš najrajši?“

„Nikogar, vse vas imam iz vsega srca in enako rad.“

Kuštrave glave so pokimala, v srcu se je naselilo veselje: „Očka nas ima vse enako rad.“

Vsak otrok bi rad bil „vse“. Čuti se, odkar je prišel na svet, za središče in dolgo ne more razumeti, da sta oče in mati tukaj tudi za druge. Z ljubeznivostjo ali hudobijo se skuša preriniti v srce družine, brate in sestre pa potisniti na rob.

Precej staršev ima svojega „otroka ljubezni“, morda skupnega, najmlajšega ali najlepšega ali najslabotnejšega, ali pa imata oče in mati vsak svojega „otroka ljubezni“.

Kjer se to zgodi, tam je družinsko življenje v jedru zdrobljeno. Imeti svojega ljubljenečka, tega nam otroci ne odpustijo.

Zato otroci preizkušajo ne le darov, marveč tudi način, ko darove dajemo. Neke mati je dejala: „Pri meni dobijo vsi otroci enako.“ Opazila pa ni, da je enemu otroku košček čokolade kar vrgla, drugemu ga je pa ljubeznivo potisnila v usta.

Seveda ni lahko biti brez-pogojno pravičen. Da, večkrat se nam ne bo niti posrečilo. Toda otroci morajo opaziti, da se za brez-pogojno pravičnost zares trudimo.

Ernest Eil, MODRI STARŠI
— SREČNI OTROCI

svetnik o molitvi

Arški župnik sv. Janez Vianney je povedal o molitvi tole:

Dragi moji, glejte, krščanski človek nima svojih zakladov na zemlji, ampak v nebesih. Zato moramo vso pozornost usmeriti tja, kjer je naš zaklad.

Lepo opravilo, lepa dolžnost za človeka je, da moli in ljubi. Pogledajte, če molite in če ljubite, ste že na zemlji prišli do človekovega blazenstva.

Molitev nas združuje s samim Bogom. Kdor ima čisto srce in je združen z Bogom, je poln neke miline in prijetne opojnosti, poln luči,

V tej cerkvi je arški župnik ogromno premolil in spovedoval.

ki čudovito sije. V tesnem združenju se tedaj duša spoji z Bogom kakor sveča s svečo in nihče več ju ne loči. Ta združitev Boga z ubogo stvarjo je nekaj čudovitega. V tem združenju je nedoumljiva sreča.

Postali smo molitve nevredni. Bog pa nam je v svoji dobroti dovolil, da se smemo pogovarjati z njim. Naša molitev je zanj kot prijetno kadilo.

Dragi moji, če imate ozko srce, ga bo molitev razširila, da boste lahko ljubili Boga.

Molitev omogoča, da že tukaj okušamo nebesa in nekaj nebeškega prihaja v nas. Nikoli nas molitev ne pusti brez tolažbe. Kakor med teče v dušo in oslaja vse trpljenje. Vse bolečine se med dobro molitvijo topijo kakor sneg na soncu.

Molitev pomaga, da celó čas hitreje mine. Človeku pripravlja tako veselje, da nima časa za dolgčas. Poslušajte, ko sem bil župnik v Bressu, so skoraj vsi moji tovariši naokrog zboleli. Daleč sem jih hodil obiskovat in med potjo sem molil k dobremu Bogu. Ali verjamete, da se mi pot nikoli ni zdela dolga?

So tudi ljudje, ki se vtopijo v molitev kakor riba v vodo in se popolnoma izročijo dobremu Bogu. Njihovo srce ni razdeljeno. Kako rad imam te plemenite duše! Sveti Frančišek Asiški in sveta Koleta sta gledala našega Gospoda in se z njim pogovarjala, kakor mi govorimo med seboj.

Večkrat mislim: Če se obrnemo z molitvijo k Bogu, bomo pri njem dosegli, kar koli želimo, samo če ga prosimo z živo vero in s čistim srcem.

Če pa mi pridemo v cerkev, včasih ne vemo, kaj naj bi delali ali prosili. Kadar obiščemo človeka, vedno vemo, čemu smo prišli k njemu. Nekaterim pa se dozdeva, da bi bilo najbolj prav, če bi dobremu Bogu rekli le dve besedi: „Odšel bom.“

(nadaljevanje s strani 3)

cesti do Planšarskega jezera so položili fini asfalt, posodobili pa so tudi pot do vlečnice pod Malim vrhom. Ceste bodo pozimi lažje plužili, smučarji pa bodo imeli boljši dostop do smučišč. Začeli so tudi z urejanjem Jezernice. Obnova ceste je Jezerjane stala dobre tri milijone dinarjev.

KOČEVJE

Dvoosne prikolice, ki jih izdeluje podjetje Itas, so zelo iskane na domačem in tujem tržišču. Na sejmu v Novem Sadu so privatniki naročili več kot tisoč prikolic, podjetja pa tri tisoč. Precej zanimanja so pokazale tudi avstrijske firme, ki so za sedaj naročile okoli štiristo prikolic, pogovarjajo pa se še o večjih naročilih.

KRANJ

Tovarna Oljarica iz Britofa pri Kranju je poleti slavila 80-letnico obstoja. Občina ji je ob tej priložnosti podelila veliko plaketo mesta Kranja. Podjetje samo pa je ta visoki jubilej obeležilo z novo polnilnico in čistilno napravo.

KRANJ

Delavci Iskre so julija izdelali stoto pol-elektronsko telefonsko centralo. S serijsko izdelavo so začeli lani. Prvo centralo so postavili v Cerkljah pri Kranju. Nekaj teh central so prodali tudi že v tujino. Na vsako centralo lahko priključijo 700 telefonskih aparatov. Centrala je plod domačega znanja.

KRANJ

Triintriideset potomcev slovenskih izseljencev iz trinajstih držav se je udeležilo druge poletne šole slovenskega jezika. Pouk so imeli v prostorih kranjske gimnazije. Učenci so v osemdesetih učnih urah spoznavali slovenski jezik. Napravili so tudi izlete po Sloveniji in si ogledali nekatere tovarne. Tečaj, ki ga je pripravila Izseljenska matica ob pomoči filozofske fakultete, je trajal od 18. julija do 12. avgusta.

KRŠKO

Melioracija zamočvirjenih zemljišč je že rodila prve sadove. Na več kot sto hektarih, pridobljenih na ta način, letos že rodi koruza, pšenica in druge poljske kulture. V dolini ob potoku La-

med vesticami

Z izrezki iz slovenskih in tujih listov skušamo prikazati resnično podobo sedanjega slovenskega trenutka. Čeprav smo pri izboru za resnico nad vse natančni, odgovarjajo končno za utemeljenost poročil njih pisci oziroma uredništva zadevnih listov.

KATOLIŠKI GLAS: ŠKOFOVSKO POSVEČENJE V MARIBORU

23. maja je bil posvečen v mariborski stolnici v škofa dr. Jože Smej, od leta 1975 stolni prošt mariborskega kapitlja, od leta 1980 pa tudi generalni vikar mariborske škofije.

Dr. Smej ima sedaj 61 let, saj se je rodil 15. februarja 1922 (v Bogojini v Prekmurju). Ni se odločil najprej za bogoslovje, ampak je začel akademski študij kot medicinec. V katoliškem akademskem klubu Straža se je seznanil s svetniškim duhovnikom dr. Lambertom Ehrlichom (njega so komunisti ubili za binško 1942 na cesti v Ljubljani). Njegov zgled ga je preusmeril. Vstopil je v mariborsko semenišče.

Mariborska škofija je lahko srečna, da je dr. Kramberger dobil tako odličnega pomočnika. Obema beseda „čutiti s Cerkvijo“ ni prazna beseda. KATOLIŠKI GLAS, Gorica-Trst, 26. maja 83/2.

KATOLIŠKI GLAS: NELJUB INCIDENT OB OKROGLI MIZI V LJUBLJANI

V prejšnji številki smo objavili poročilo našega dopisnika o poteku Kulturnih dnevov Slovencev v Italiji, ki so jih organizirali v Cankarjevem domu v Ljubljani. Na koncu smo omenili neljubi incident, ki je nastal zadnji večer ob okrogli mizi. Za kaj je šlo, je jasno povedal časnikar Bogdan Pogačnik v ljubljanskem *Delu* z dne 1. junija.

Sandi Čolnik je v začetku navrgel nekaj globalnih podatkov o tem, da so gostje razprave zastopniki okrog 100.000 Slovencev v Italiji, številnih kulturnih ustanov in široke palete šolstva od onega v Trstu do ničnega stanja v Benečiji.

Že prvi besednik iz Trsta, Filibert Benedičič, je moral protestirati proti enostranskemu posegu Cankarjevega doma, ki je iz vitrin literarnočasopisne razstave odtegnil primerke KATOLIŠKEGA GLASA iz Gorice ter knjige dveh avtorjev. Mitja Rotovnik je pozneje zadevo pojasnil z besedami: „Zaradi vrste ogorčenih protestov obiskovavcev Cankarjevega doma, da sta bila v okviru knjižne razstave, ki je prikazala delo zamejskih Slovencev v Italiji v zadnjih desetih letih, vključena tudi dva avtorja in ena institucija, ki so v preteklosti izpovedovali do SFRJ izrazito sovražno dejavnost, se je vodstvo doma odločilo, da dela teh avtorjev z razstave umakne.“

OPOMBA UREDNIŠTVA (KATOLIŠKEGA GLASA): Kolikor smo informirani, je Mitja Rotovnik zatrdil, da je „vrsta ogorčenih protestov“ bila iz Zveze borcev. V to organizacijo so se torej zatekli zadnji ostanki stalinizma v Sloveniji. Navzoča publika je to razumela in zaradi tega krepko žvižgala. — V Ljubljani zamolčani imeni dveh avtorjev, ki sta morala biti odstranjena z

razstave, sta Vinko Beličič in Franc Jeza. V Sloveniji je torej že ime samo nevaren politični prestop, kot je razvideti tudi ob škofu Rožmanu, ki se ga v Ljubljani tudi cerkveni krogi neznansko bojijo imenovati.

V ta razcep ob skupnem nastopu obeh svetovnonazorskih slovenskih skupin iz Italije pri nas se je v teku razprave zato toliko bolj zagrizel Marij Maver iz katoliškega kulturnega kroga, zavzemajoč se tudi za ustrezno upoštevanje tega kulturnega deleža, pa tudi prispevkov, ki so jih dali slovenski kulturi v Italiji emigranti.

KATOLIŠKI GLAS, Gorica-Trst, 9. jun. 83/1.

KATOLIŠKI GLAS:

ALI SE JUGOSLAVIJA VRAČA V STALINIZEM?

Nekatere značilnosti stalinizma so: zapiranje državnih mej, cenzura in kontrola nad kulturnim ustvarjanjem, podrejenost gospodarstva politiki partije.

Meje so za vse državljane praktično zaprli, saj morajo plačati poseben polog, če hočejo v tujino. Pravijo, da so to naredili iz gospodarskih razlogov. Toda kdo jim verjame? Saj imajo od sedanjega zaprtja meje dosti večjo gospodarsko škodo kot korist.

Kontrola in cenzura nad kulturniki se poostruje. Vedno več je zaprtih kulturnih delavcev, češ da rušijo bratstvo in edinstvo jugoslovanskih narodov. To je pa le lepše izražanje za splošno stalinovsko obtožbo kritike sistema, češ da škodujejo ugledu države.

Končno si partija znova lasti pravico posegati v gospodarstvo. Gospodarski ukrepi ZIS (vlade v Beogradu) so takšni, da v temeljih prizadevajo samoupravno gospodarjenje. Podjetja niso več gospodarsko samostojna, temveč odvisna od ukrepov iz Beograda. Tudi iz televizijskih razprav je mogoče razvideti, da se samoupravljanje spreminja v *samo-razpravljanje*. Delavski sveti razpravljajo, odločajo pa drugi, odloča ZIS.

Kako si sedanje jugoslovansko vodstvo ne želi niti vrnitve svojih delavcev iz tujine in ne tujih turistov, je mogoče sklepati iz neumestnih omejitev, ki jih stavijo enim in drugim.

Jugoslovanski delavec, ki se vrača domov, more pripeljati s sabo brez carine le malenkosti.

Tuji turist sme prinesiti s sabo hrane le od meje do kraja letovanja. Tam mora kupiti turistične bone, ki jih nihče ne mara. Bencin dobi le na bone, in gorje mu, če jih nima ali če mu zmanjkajo. S šopom dolarjev bo čakal na črpalki, da naslednje jutro odprejo turistične urade, da bo lahko kupil turistične bone.

Policija postaja vedno bolj vsemogočna. Notranji minister Dolanc se je pred dnevi pohvalil, kako je ta vedno bolje opremljena in učinkovita.

Zato vprašaj: ali se po-Titova Jugoslavija vrača v stalinizem?

KATOLIŠKI GLAS, Gorica-Trst, 9. jun. 83/1.

DER PILGER:

POLOŽAJ CERKVE V SLOVENIJI

V Jugoslaviji je Cerkev ločena od države, a po ustavi ima sleherni občan pravico do svobodnega verskega življenja. To se kar lepo sliši, v vsakdanu je pa malo drugače. Tako si npr. ne upa noben policaj in noben učitelj poročiti se cerkveno (vsaj javno ne). Noben kristjan, ki hodi v cerkev, ne more dobiti visoke državne službe ali ključnega položaja v gospodarstvu.

Cerkve lahko opravlja svoje bogoslužje, organizira romanja in procesije (za uporabo večjih trgov je potrebno uradno dovoljenje); Cerkev sme učiti

kovec so na hektar pridelali 60 centov pšenice, kar sega v sam evropski vrh. Ta uspeh pa jih je opogumil, da bodo z izboljšavami zemlje nadaljevali.

LAŠKO

Priljubljena prireditelj "Pivo in cvetje" je letos praznovala 20-letnico. Prireditelji so se sicer bali, da bo pomanjkanje bencina odvrnilo marsikaterega voznika od obiska. Pa jih je kljub temu prišlo okoli petdeset tisoč. Zelo dobro je uspela vesela sobotna noč. Lepo je uspela tudi nedeljska povorka s prikazom starih kmečkih običajev.

LESCE

Tovarna čokoladnih izdelkov Gorenjka ima precejšnje težave zaradi pomanjkanja surovin, ki jih mora uvažati. Zato bodo letos naredili le tristo petdeset ton prave čokolade in okoli tisoč ton čokoladnih nadomestkov. Od leta 1980 naprej se je proizvodnja zmanjšala za dvajset odstotkov.

LJUBLJANA

Na Trgu francoske revolucije so odprli prvo specializirano trgovino muzikalij na Slovenskem. Glasbeniki, dijaki in študenti glasbe bodo v njej našli domačo in tujo notno literaturo, antikvarne izdaje, plošče in kasete resne in jazz glasbe. Trgovina ima tudi sodobno poslušalnico. Denar za njeno ureditev sta prispevala Državna založba Slovenije in Društvo slovenskih skladateljev.

MARIBOR

Podjetje Certus je v obnovo gostilne Koper vložilo sedem milijonov dinarjev. Gostilna, ki ima v obokanih sobah okoli sto sedežev, bo nudila predvsem primorske jedi, točili pa bodo seveda tudi še primorska vina. Kuharice so se na posebnem tečaju v Kopru naučile pripravljati tipične primorske jedi, kot so modrejska frotalja, njoki, ribe v marinadi in drugo. Stene krasi primorski domači izdelki in slike s primorskimi motivi.

METLIKA

Na tujem, predvsem v Iraku, se je prevozno podjetje Transport dobro uveljavilo, le doma imajo vedno večje izgube. Težave jim povzročajo pomanjkanje gum, nadomestnih delov in gori-

va. Zato se je podjetje odločilo, da ukine domači transport. Tovornjake bodo predali, delavce pa preusmerili v nov proizvodni program. Vedno bolj se kaže, da zvezni ukrepi zadenejo tudi tista uspešna podjetja, ki imajo dovolj deviz, le koristiti jih ne morejo.

METLIKA

„Rakošje v stelji“ se imenuje tradicionalna zabavno-glasbena prireditev, ki se je Belokranjem zelo priljubila. Ljudje so prišli od blizu in daleč, da slišijo harmonikarje in vidijo folklorne skupine iz Bele krajine. Posebno dobro se je odrezala domača folklorna skupina Ivan Navratil, ki je tudi pripravila to prireditev.

METLIKA

Mladi fantje in dekleta iz raznih krajev Slovenije so v poletnih mesecih pomagali pri obnovi vodovoda v nekaterih vaseh v tej občini. Pridni kot so bili, so dela predčasno končali, čeprav so imeli težave z vdiranjem talne vode v vodovodni kanal. Prebivalci so jim bili zelo hvaležni za pomoč, saj bodo odslej manj izpostavljeni poletni suši.

MURSKA SOBOTA

Likovniki soboške gimnazije so se udeležili mednarodne likovne razstave v Modincih na Gradiščanskem. Na tej razstavi so sodelovali tudi srednješolci iz Madžarske in Avstrije. Posebna žirija je razstavljene slike tudi ocenila in podelila denarne nagrade. Prvo nagrado je dobila učenka drugega letnika srednje šole iz Murske Sobotice.

POLJANE

Sredi poletja je gasilsko društvo odprlo obnovljeni gasilski dom z novim prizidkom. Največ del so gasilci opravili sami v prostem času. Hvaležno pa so vzeli denarno pomoč škofjeloške gasilske zveze, podjetja Termika in kmetijske zadruge.

PTUJ

Sedem slovenskih slikarjev je poleti upodabljalo haloško pokrajino in utrineke iz življenja ljudi v teh krajih. Slikarji so pokrovitelji za slikarske kolonije, Haloškemu biseru, poklonili nekaj slik, ki bodo odslej krasile stene gostiln tega podjetja. Slikarji so pripravili tudi

verouk v cerkvenih prostorih — obiskuje ga 65% otrok — sme širiti svoj tisk, a ne na javnih kioskih (ni nikakršne predhodne cenzure, a vsaka tiskarna mora tri primerke sleherne izdaje časopisa poslati državnemu pravniku).

KP-režim se je po vojni vedel protiversko. V Sloveniji je komaj kakšen duhovnik iz tistega časa, ki ne bi bil obsojen na zapor: od nekaj dni do 19 let. Ljubljanski pomožni škof (dr. Lenič — op. NL) je sedel osem let za rešetkami, od tega dve leti v samici, ko ni smel ničesar brati. Tedaj je bila tudi bogoslovna fakulteta odcepljena od ljubljanske univerze (a ni na svojem ugledu prav nič zgubila).

Splošno izboljšanje odnosov med državo in Cerkvijo je moč zaznati od podpisa protokola med Sv. sedežem in Beogradom (1966). A prostor svobode za Cerkev je bistveno odvisen od krajevnih razmer. Tudi ustavo tolmačijo različno. Trenutno je Cerkev zadovoljna. Duhovniki dobijo celó 80 litrov bencina na mesec — pri siceršnjem dodeljevanju po 40 litrov na voznika. Dušni pastirji morajo pač mnogo poklicno potovati.

Treba je pa videti tudi drugo plat medalje: Cerkvi je prepovedano organizirati dobrodelnost. Političnih izjav ni dovoljeno dajati. Pri oznanjevanju ostaja Cerkev od radia in TV izključena. Verskega ni dovoljeno omenjati niti v osmrtnicah po časopisih. Cerkev nima nobenega vpliva na šole. Dušmu je dana prednost: v sredstvih množičnega obveščanja in — kar je še bolj važno — v šolah. Šola je prežeta z marksizmom. Vero prikazujejo po sredstvih množičnega obveščanja in po šolah kot nekaj včerajšnjega, kar danes za seboj vlečemo in trpimo. Otrok se nahaja v stalni dvojnosti: v šoli mu vedno igrajo na marksizem, doma naj bi pa molil in mnogi otroci hodijo v prostem času k verouku. Kljub vsiljevanju marksizma po šolah se javljajo mladi ljudje v semenišča. Naraščaja je dovolj in poleg tega je visoko usposobljen.

Razen tega, da v cerkvah zvonijo in da je cervká in kapel mnogo, ostaja Cerkev iz javnosti izrinjena. Cerkvenih praznikov, ki bi jih država priznala, ni. Tudi božič je delavnik. Posebno na božič pazijo skrbno na to, da pridejo delavci točno na delo. Nasprotno pa dajejo veliko važnost temu, da se državni prazniki slovesno obhajajo. Začudljivo je, da je kljub tolikim šikanam krščanska vera tako živa. Sicer število nedeljnikov upada — prav tako kot na Zahodu — a še vedno jih je v vseh treh slovenskih škofijah nad 25%. Jedro župnijskih občestev postaja bolj dejavno, nastaja vedno več župnijskih svetov. Ni pa laičnih teologov, dušnopastirskih pomočnikov — „za to nimamo denarja“. Katoličani so ponosni, da se vsi bogoslovci po odsluženju vojaškega roka vrnejo v semenišče.

DER PILGER, Speyer, 19. jun. 83/804-805.

KATOLIŠKI GLAS: ŠKOF GRMIČ NA TV LJUBLJANA

Naslovni škof Grmič je v četrtek, 30. junija, samostojno nastopil na slovenski televiziji. Videli smo ga najprej kot turista, nato v črni obleki pred ljubljanskimi tovariši, ki mu podeljujejo odlikovanje, in končno v škofovskem talarju z vsemi insignijami v kapeli mariborskega semenišča.

O sami režiji ni kaj reči in je bila kar v redu, toda vsebina skoro četrturnega samogovora je bila „Bog se usmili“.

Do poročila o njegovi mladosti je še kar šlo, dokler ni začel s svojim pričevanjem o povojnih mitingih, na katerih je kot govornik večkrat sodeloval. Od tu naprej je bil njegov nastop samo zagovor realnega socializma in samoupravljanja v Sloveniji. Grmič, katoliški škof, se je spozabil tako daleč, da je postavil v isto vrsto vrednot krščanstvo in marksizem, kot da ne bi vedel, da nikdar ne more obstajati soglasje med evangelijem in znanstvenim, dogmatičnim marksizmom, ki je osnova vsakega rdečega socialističnega sistema. Pa tudi ne med svobodo in partijsko diktaturo.

Škof Grmič je v svojem dolgem samogovoru poročal tudi o svojem življenjskem delu postavljanja mostov med krščanstvom in sedanjo socialistično uradno družbo v Sloveniji. Pri tem je pozabil predvsem, da po teh mostovih sam z nekaterimi sodelavci prehaja v socialistični tabor in da kot škof kaže rojakom široko pot v slepo ulico.

Kakšen dan po tej prvi „verski“ oddaji slovenskega škofa na TV se je slišalo iz Slovenije: „Če bi navaden duhovnik tako javno govoril v nasprotju z naukom Cerkve, bi kmalu moral nehati maševati.“

Priznati želimo, da je škof Grmič iskreno govoril, kakor pač misli; le to je, da kristjani ne moremo z njim soglašati in ga v njegovih idejah podpreti. Največja škoda in težka krivica pa je, da mu nihče ne more na TV Ljubljana odgovoriti. Sicer pa: božji mlini meljejo počasi . . .

KATOLIŠKI GLAS, Gorica-Trst, 7. jul. 83/2.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG: GRADITELJ SVOJE LASTNE JEČE

V začetku 1936 je sklical takratni jugoslovanski notranji minister Ranković nekaj vodilnih tovarišev, med njimi Djilasa, v svojo delovno sobo, da se je z njimi posvetoval o gradnji nove osrednje ječe v Beogradu: „Naša komunistična izjemnost je v gradnji ječ, ki zagotavljajo popolni nadzor in popolno osamitev jetnikov.“

Tako začenja Djilas novi zvezek svojih spominov (*Oblast*), v katerem poroča o tistih povojnih letih, ko so komunisti v Jugoslaviji utrjevali svojo oblast. Deset let po Rankovićevem, Djilasovem in drugih tovarišev načrtovanju beograjske osrednje ječe so vrgli prav vanjo Djilasa.

Dalje opisuje, kako je pri političnih sodnih procesih prej Ranković določil sodbo; kako so morali maloštevilni meščanski člani vlade počasi iz vlade; opisuje začetek Titovega kulta in kako so kraljeve gradove in vile buržuazov pa tudi dobre hotele po vsej državi zasedli funkcionarji. Nekoč so sedeli visoki funkcionarji skupaj pri Titu v eni njegovih palač in gledali Chaplinov film *Diktator*: „Vsi smo se počutili neugodno in smo se povlekli tiho sami vase,“ piše Djilas.

Opisuje tudi naivnost, s katero so hoteli komunisti „v desetih letih dohiti v proizvodnji Veliko Britanijo“. Danes pravi: „Marksistični gospodarski nauk . . . je ne le v dejanskem gospodarskem življenju brez koristi, uporaba tega nauka poraja tudi zmedo in težave.“

Djilas piše: „Goli otok je po moji sodbi najtemnejši in najbolj škodljiv pojav v jugoslovanskem komunizmu.“

Pot, ki si jo je izbral Djilas, vodi proč od realnega in od jugoslovanskega komunizma.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, München, 14. jul. 83/3.

KATOLIŠKI GLAS: KAJ ZMORE „ZNAJSTVENI“ SVETOVNI NAZOR

V *Komunistu*, tedenskem glasilu CK KPJ, (Ljubljana, 20. maja 1983) je izšel celostranski članek „Svetloba Titove zvezde“. Bolj ko slavospev bivšemu jugoslovanskemu predsedniku je to nekakšno bogoslužno besedilo njemu na čast, kakor so jih svoj čas pisali Stalinu. Saj je dovolj zamenjati besedo Tito z besedo kakega božanstva, pa imamo verski slavospev ali hvalnico na čast kakemu rimskemu cesarju, ki so ga po božje častili.

Objavljamo odlomke iz tega smešnega „verskega“ besedila:

Vse klene misli, vsa dejanja, ki štejejo, vsi dobri nameni, ki so se porodili v času, odkar biva človek na tej trohici kamna, vode in svetlobe ter upira svoj pogled skozi temo in med zvezdami k Smislu in Lepoti, je mogoče poimenovati z eno samo besedo — TITO.

razstavo svojih del v hotelu Poetovia v Ptuj. Pobudnik slikarske kolonije je bil likovni oddelek ptujskega prosvetnega društva Svoboda.

RADOVLJICA

Prošenj za izdajo maloobmejnih dovolilnic za prehod v Avstrijo je vedno več. Do letos je imelo to dovolilnico le nekaj nad dva tisoč občanov, pravico do nje pa nekaj nad dvajset tisoč. Preobrat v priljubljenosti je povzročil neljubi denarni polog, ki je bil uveden lani oktobra. Tako je odbor za notranje zadeve izdal v zadnjem času nekaj nad osem tisoč dovolilnic. Na ugodno rešitev pa čaka še 1400 prosilcev. Občani morajo čakati na izdajo tega priljubljenega dokumenta okrog štiri mesece.

STRUNJAN

Nasad školjk, ki so ga začeli urejati v Strunjanskem zalivu, bo omogočil vzgojo 200 ton užitnih klapavic ali pedočov. To so školjke s črnim oklepom. Na tujem je povpraševanje po njih zelo veliko. Razširili bodo tudi nasad školjk blizu sečoveljskih solin, kar jim bo prineslo 150 ton več školjk.

ŠKOFJA LOKA

Občinski možje so se odločili za posojilo Iskrini tovarni gospodinjstkih strojev. Tovarna je imela samo lani 23 milijonov dinarjev izgub. Pogoji za posojilo je izdelava sanacijskega načrta, ki bo tovarno spravil na zeleno vejo. Najprej bodo zmanjšali proizvodnjo malih gospodinjstkih strojev in se bolj usmerili v profesionalno elektroniko.

TREBNJE

V umetniški galeriji so odprli razstavo ekvadorskega slikarja Gouzola Endora Crowa. Ta slikar se je udeležil 16. tabora likovnih samorastnikov v tem kraju. Presenetljivo veliko ljudi si je ogledalo to razstavo.

TURNIŠČE

Tovarna obutve Planika se čedalje bolj uveljavlja na tujem tržišču. V prvem polletju so na Zahod izvozili okoli pol milijona parov čevljev in zaslužili okoli štiri milijone dolarjev. To pa pomeni, da se je izvoz povečal v enem letu za

24 odstotkov. Poleti, v času skupnega dopusta, so obnovili nekatere delavnice.

VELENJE

Uprava podjetja Gorenje je občinski skupščini predlagala uvedbo družbenega varstva, ker da niso več kos lastnemu položaju. Že tri leta zapored imajo izgubo, ki se je še povečala, ko so morali odpisati bavarsko podjetje Körting-Gorenje. Ukrep družbenega varstva predvideva odstavitev poslovnih organov in imenovanje začasnih za eno leto. Pod ukrepom družbenega varstva naj bi bilo podjetje Gorenje v tej občini, njihova tovarna gospodinj-ske opreme, Promet-servis in interna banka.

VRANSKO

400 mladih kmetov in kmetic iz vse Slovenije in zamejstva se je na šestem srečanju mladih združnikov zbralo v tem kraju. Srečanje sta pripravila Združna zveza Slovenije in turistično društvo Vransko. Strokovna predavanja o modernem gospodarjenju na kmetiji o modnem gospodarjenju na kmetiji so bila dobro pripravljena. Ni pa manjkalo tudi zabave. Zanimivo je bilo tekmovanje mladih združnikov v vožnji s traktorjem in v košnji. Dekleta so se pomerila v pripravljanju narodnih jedi.

ZAGORJE

Dvajseta slikarska kolonija v Izlakah je dobro uspela. Udeležili so se je slikarji iz Italije, Bolgarije, Nizozemske, Makedonije in Slovenije. Mesto samo in okolica sta jim nudila obilo motivov. Ustvarjena dela so razstavili.

ŽALEC

Letošnji krajevni praznik bodo krajani Ponikve in Andraža ohranili v lepem spominu. Na Ponikvi so ta dan predali namenu vodovod Kale-Studenc-Ponikva. Nekaj nad trinajst kilometrov dolg vodovod bo oskrboval s svežo vodo 240 gospodinjstev. Krajani so se pred enim letom lotili dela in opravili več kot 30 tisoč prostovoljnih ur. Nov je tudi cestni odsek Podsečovnik-Založe, ki bo avtomobilistom iz okolice Andraža olajšal pot.

Zvezde se rojevajo, da bi nam kazale pot skozi temo. Pot Titove zvezde je brez konca.

Ljudje, beli, rdečepolti, rumeni, črni — veliki in majhni, zaničevani in vzvišeni... kam bi peljala vaša pot, kakšno bi bilo vaše upanje brez svetle Titove zvezde!?

Titov življenjepis je grandiozna stvaritev, ki s svojim pomenom osmišlja in s semenom razuma oplaja vse poldnevniko ter kot lotosov cvet plemeniti pomen močvirja in ptic.

Celi kontinenti in rase so dolga stoletja čakali, da bi jim Tito pokazal pot k človeškemu dostojanstvu.

Kot so zvezde tiste, ki v fizični neskončnosti določajo smer in pota, tako v neskončnosti stvaritev Titovega duha z večnim ognjem gorijo sporočila Velikega Človeškega Smisla.

V šestdesetih letih smo s Titom prehodili cela stoletja in si utrdili pot v prihodnost.

Tito je pot človeškega rodu v prihodnost.

Jovan Savičič Prica

Ko pride bravec do konca tega neverjetno hlapčevskega hvalospeva, mu ne ostane drugega, kot da vzklikne: tako se zgodi povsod, kjer pravega Boga nadomestijo z bogom človekom. In kakor se enkrat vsako malikovanje klavrno konča, tako se bo zgodilo tudi s tem jugoslovanskim malikovanjem.

KATOLIŠKI GLAS, Gorica-Trst, 14. jul. 83/2.

AKSA:

PRIDIGA KARDINALA KUARIČA V MARIJI BISTRICI

Vera je luč življenja. Živimo zares in posebnih razmerah prav zaradi svoje vere. V našem okolju stavlja vero pod vprašaj. Vero obsojajo; razglašajo jo za zaostalost in praznoverje; imajo jo za zablodo. Zato nekateri, ki imajo v rokah moč, mislijo, da je njihova dolžnost, da človeka od tega praznoverja in od te zablode osvobodé.

Ni nam jasno, kako je pri nas uresničena enakopravnost vere in ateizma, če imajo tisti, ki so odgovorni za javno življenje, v programu boj, in to s sredstvi, ki so na voljo javni oblasti, proti temu, kakor pravijo, praznoverju, proti tem zablodam. Izkušnja potrjuje, da tu ni popolne enakopravnosti in da ateizem le ni samo zasebno prepričanje naših bratov ateistov, marveč da ima prednost v šolah, na televiziji, na radiu in v vseh javnih sredstvih obveščanja.

Priznavamo, da imamo določeno, a zelo omejeno svobodo. Priznavamo, da imamo sedaj, po dolgih letih molka, možnost pogovora z javnostjo prek našega verskega tiska. Priznavamo, da naše škofo imenuje sveti oče popolnoma svobodno. Priznavamo, da imamo določene možnosti življenja v redovniških skupnostih in v naši notranji cerkveni upravi in da so naše cerkve zares odprte. Moramo se pa vseeno pritožiti, da je vrsta poklicev, služb in odgovornosti in javnem življenju, do katerih verniki, ker so verniki, samo zato, ker izpovedujejo nadnaravni, od Boga razodeti pogled na svet, nimajo dostopa.

Bog ni pripovedka. Bog ni izmišljotina. Bog ni tlačitelj človeka, marveč njegov Odrešenik. Človek ni samo snov. Človek ni omejen samo na nekaj let zemskega bivanja. Njegova uganka ni samo žep in stanovanje. Ne! Treba je graditi življenje, osebno, družinsko in javno na resnici. Nas zanima resnica.

Čisto jasno zahtevamo, da ima vsak vernik, v kateri koli službi, na katerem koli mestu, bodisi v vojski, pri policiji, v zaporu, v šoli ali kjer koli, pravico, da se javno priznava za vernika; da ima pravico do sredstev, ki mu vero tolmačijo, razlagajo in krepijo; da ima pravico, dobivati na kakršnem

(dalje na strani 34)

Josip Jurčič

domen

domača
povest iz
srede 18.
stoletja

ko so spraševali berača urha iz kostela, ali je res bil pri domnovi materi, ni rekel ne bev ne mev — lepega zimskega dne sta šla po poti pol ure od vasi urh in osemnajstletni vaški hlapec

Ko berač Urh iz Kostela vidi, da je njegov tovariš odšel in zginil za ovinkom, zakliče: „Le semkaj pojdi, Domen! Kaj se boš skrival, videl sem te, videl! Urh iz Kostela ti bo eno tako povedal, da ti je vsa vas ne vé take, čeravno ima obešeno čez ramo raztrgano malho in nič v nji.“

Zdajci stopi iz grmovja res nihče drug kakor Domen. „Le sem!“ govori berač dalje. „Naj mi kdo reče, da nisem dobrih oči! Pol glave sem videl in sem precej vedel, da si ti. Že tri dni te iščem in hodim povsod, koder te ni. Nazadnje te pa vrag drži tukaj, kjer bi te nihče ne čakal.“

„Kaj mi boš povedal?“ Domen osorno vpraša.

„Veš kaj! Le nekoliko lepše me glej, da me ne ujeziš, ker potlej bi bil trd in svojeglav, in ni te toliko, da bi spravil iz mene, kar vem. Da pa nekaj vem, ti kar najprej povem, kaj tukaj delaš. Sova je zlezla iz svojega dupla in je šla čez to gorico obiskat svojega svaka Čuka. Kragulj je pa zaduhal, da ni stare sovražnice botre Sove doma, pa jo je šel čakati in jo čaka na temle mestu. Hi, hi! Kaj ni res tako?“

„Kdo ti je povedal, da čakam graščaká?“

„Vse pride v modro glavo, Domen, vse! In še kaj drugoga izve, kdor ima dve ušesi kakor Urh iz Kostela, čeravno sta le beračevi. Pa kako je to, da te ni nikjer najti? Govoré, da si se obesil, utonil, in vsega spaka, ker se ljudem ne pokažeš. Lej kleka! Ko bi bil jaz s svojo malho po vaseh naprej bernjal (bero pobiral), bi bil tačas že kakšno klobaso pogoltnil ta predpust in bi mi bil kak polovičar (pol krajcarja) za žgano vince pal med prste, tako sem moral pa za teboj nositi te besede.“

„Katere besede?“

„Le potpri! Tam na Štajerskem sem bil do onega tedna. Dejal sem pa: šent, Urh, že od novine nisi pobiral po Kranjskem, kjer imajo še vendar tebe in tvoje gosli najrajši. In tako sem jo ustrigel čez gore in vode; dasiravno je tale moj palec na nogi, ki gleda iz čevlja, včas

DOSLEJŠNJA VSEBINA:

Domen je nezakonski sin kmečkega dekleta Mete. Kmet Jurec, vaški župan, ga vzame v rejo. Pri njem Domen odraste in ostane za hlapca. Ker meni, da mu je kot pridnemu hlapcu Jurec naklonjen, ga zaprosi za njegovo hčer Anko. S tem si pa nakoplje njegovo sovraštvo. Jurec ga odslovi.

Domnu je jasno, da je njegove odslovitve od Jurca kriv graščak Sova: Jurec se je namreč zarekel in izrekel Sovino ime.

Jurec gre povedat Sovi, da se namerja Domen nad njim maščevati. Sova skuša Domna prehiteti s tem, da ga javi k vojakom.

Domen se zglosi pri svoji materi in ji pove, da ga je Jurec odpustil. Ona mu razodene, da bo po njeni smrti dobil toliko dote, da bo Anko lahko dobil. Na Domnovo vprašanje, kdo je njegov oče, mu mati odgovori, da mu tega ne sme povedati, da bo pa nekoč to zvedel.

Minilo je teden dni, Domna pa ni nihče videl. Neka vaška žena je pripovedovala, da je videla graščaka Sovo, ki je prišel iz kočice Domnove matere, takoj za njim pa še berač Urh iz Kostela.

skomljal (sitnaril) in tožil, da sem mu na zimo hišo slabo pokrtil, vendar sem, tri dni in tri noči je tega, srečno prišel v vaš kraj. Ravno sem šel gori mimo kočice, kjer živi in spi tvoja stara — mislil sem iti dol v vas do Jurca ali župana, da bi bil čez noč — kar vidim, da mencá proti hišici — kaj misliš, kdo?“

„Kdo? Povedi!“

„Sova!“

„Sova je šel k moji materi?“

„Le stoj, nisva še pri koncu. Jaz pravim: Ne, tebe pa nočem srečati, volk kosmatin, morda bi se zmotil in bi te v sneg zakadil in ne smel potlej devet let več semkaj. Zakaj midva s Sovo si nisva nič kaj prijatelja, že iz starih časov ne. To je pa tako prišlo. Nekoč . . .“

„Drugo pot boš pravil, zdaj povej, ali je šel k moji materi in če veš, kaj ji je rekel!“ seže Domen beraču v besedo.

„To je res, da vem, kaj ji je pravil. A ljubi moj Domen, zaletel-pečpodrl, jaz sem tak mož, kar hodim po svetu: vse ali pa nič! Vse ali pa nič! Nepotrpežljivost ni nikjer prida . . . Nekoč so tukaj v gradu mlatili oves, predlansko leto je nemara bilo, ko pridem pred pod. Huj, precej me mlatiči naženó, da sem jim zagodel in zapel tisto svojo, saj veš, ki pravi:

Če sem raztrgan, kaj za to?

Ob letu imel bom vse novó.“

„Lepo te prosim, zdaj mi govori, pel boš drugikrat!“

„Nepotrpežljivost ni nikjer prida!“ je trdil berač Urh. „Dobro se mi je godilo pri fantičih mlatičih. Kar ti pride stara, suha prekla Sova na skedenj in se zadere nad menoj tako grdo, da me še zdaj zebe po hrbtu. Kar precej sem jo moral pobrati in od tedaj si nisva nič kaj v rodu. Kaj meniš, da bi te bil jaz iskal že tri dni po sedmih vaseh in po vseh dolinah, ko bi jaz Sove ne imel rad? . . . Počenem tedaj v lopo, pasja obist ga tedaj prinese do veže in meni nič tebi nič gre noter. Kaj ima? Le zlezem v vežo, skrijem se med loparje za vrata in poslušam. Kaj sem slišal? Tvoja stara se je hudovala in jokala na postelji, on pa je renčal ko pes, kadar mu pokáže rogovilico. Sprva nisem mogel nič razločiti. Nastavljal sem ušesa in nastavljal. Kmalu se mi je zdelo, da se menita o tebi. Tvoja stara ga je zmerjala, gospoda, da je bilo grdo. „Kako je to?“ si pravim.

„Daj mi pismo ven,“ sem slišal reči Sova tvoji materi, „daj mi pisanje nazaj, jaz ti dam zanj petsto kron, dovolj bo dote za tvojeja sina. Moje ime pa nesi s seboj v grob, tvoj sin bo živel brez očeta tudi odslej.“

„Nič, ti živinče brez srca!“ je tvoja mati hripavo govorila, „ti zver nečloveška, zakaj nisi šel mimo mene, zakaj si me zakopal v to revščino? Kaj je bilo treba meni izgubiti pošteno ime? Ti si mi ga požrl. Ti si kriv, da je moj sin nesrečen, da je brez imena in poštenja, da ga podé iz hiše, ker ne pozna svojega nečloveškega očeta, da je morda storil nesrečno smrt, zakaj, kar vsi ljudje verjemó, bom morala verjeti tudi jaz, revica na svetu.“ In ti ne veš, kako ti je tvoja stara jokala.

„Ni se obesil ne,“ ji odgovori oni gosposki pes, „jaz sem izvedel.“ Potlej pa zopet ne vem, kaj je dejal, ni mi prišlo do ušes.

„Ti si me prisilil, da te ne bom imenovala do smrti, prislegla sem ti in držala črno prisego,“ reče tvoja mati, „dasi me je veliko stalo. In zdaj bi rad še zadnjo? Ne boš je imel ne, nikdar ti ne bo dal pisanja v roke drug kot on, ki te ga je sram. Vsaj po moji smrti naj ve, kakšnega očeta ima. Le daj ga v vojake, krokar! Potlej

Znameniti kamniti relief z Marijo in mnogimi drugimi zgodovinskimi osebam na PTUJSKI GORI.

pa prelomim prisego in razkažem pismo; najprvo pa tvoji ženi.’

„Potlej greš v pekel,“ je dejal Sova.

„Kdo gre bolj na dno ko ti,“ je že vsa hripava kričala tvoja mati.

Mene popade strah, skočim iz veže in se potem skrijem v lopo. Kmalu zatem je prikel iz hiše Sova, bled ko smrt. Ko bi bilo temneje, bi ga bil poskusil posaditi v sneg; pa sem zopet rekel: Najboljše je, da človek v ljudski ogenj ne vtika rok: ni se mu bati, da bi se opekkel. Vendar z Domnom sva se imela po pravici kakor dva prijatelja; povedati mu moram te čenče; tako sem si mislil. Zdaj pa sam premisli; povedal sem ti besede, kakršne so bile. Sodi ti, kakor hočeš, jaz sodim tako in rečem kar naravnost: očeta imaš, pa prekanjeno hudičevega očeta. Ne bi bil naglavnih grehov ne prvi ne sedmi, če mu jih našteješ, da te bo poznal. Zdaj pa zdrav, morda se še kaj vidi ali pa ne; bogve kdaj se za plot uležem. Nekaj dni se bom pa še tod klatil, da bom videl, kakšen mož si kaj. Ho, ho, saj veš, kaj mislim!“

Ko to reče, se zasuče na svoji zakrpani široki peti in stori tri stopinje, potem se pa zopet obrne: „Slišiš, Domen, nič ne skrbi! Urh iz Kostela nima babjega jezika. Jaz ne bom nikdar nič pravil. Ti pa delaj, kakor hočeš!“

Po teh besedah se zopet obrne po strmi stezi in pojoč neko staro pesem izgine v ovinku. Vendar se bolj daleč zopet prikaže in vpije nepremično stoječemu Domnu:

PTUJSKA PROŠTIJSKA CERKEV je bila pre-delana iz romanske v gotsko.

„Hoj, slišiš, Domen! Ne stoj tamkaj! Že prej sem ti hotel povedati, če čakaš Sovo, ga ne boš pričakal; že pred poldnem je bil doma, po drugi poti je šel, ne čez goro!“

Potem se je po gori zopet razlegala glasna pesem.

Lahko si je misliti, kako je bilo Domnu. Uprt na svojo debelo gorjačo je srepo gledal v tla. Med vso beračevo pripovedjo ni zinil niti besede. Pretreslo ga je, kar mu je poročal Urh. Človek, ki ga je preganjal, ki ga je Domen sovražil bolj ko vse druge ljudi, ta naj bi bil v resnici njegov oče? To ni mogoče.

Vendar se mu pripodi v glavo cela vrsta spominov. Zdaj se mu je razjasnila marsikaka materina beseda, ki je popred ni razumel; spomnil se je, da je govorila o očetu, da ni samo tak kakor drugi ljudje, ampak še kaj drugega, da mu je obetala dovolj dote in vendar sama ni imela ničesar, razen kar je pripredla z roko itd. Vse to je potrjevalo beračevo pripoved.

In vendar! Kako naj bo njegov oče tisti, ki ga je edini grdo pogledoval, ki ga ni mogel videti, ne da bi povlekel obrvi skupaj in zgrbančil čelo!

Takšne misli so blodile po možganih ubogemu Domnu. Misel je podila misel. V glavi se mu je skoraj vrtelo. Z obema rokama je tiščal svoj kij, kakor bi hotel v les vtisniti prste.

„Očeta nimam!“ reče nazadnje, kakor bi bil iz uma, ko se je beračeva pesem iz doline že slabo slišala. „Očeta nimam . . . , on mi ni oče . . . , jaz ga ne maram . . . , jaz ga . . . “ Zadnjih besed ni mogel izgovoriti, kri mu je šinila v glavo, oči so bile izbuljene in usta polna bele pene.

Usede se v sneg in nasloni glavo v dlani in na kolena.

Mladi fant, ki je šel po tej stezi nazaj iz mlina, je videl korenjaškega Domna sedeti tik gazi, kako so mu tekle izpod prstov debele solze. Ko je šel tiho mimo, se Domen ni z mesta ganil in tudi čul ga ni. Rad bi ga ogovoril in tolažil, ker sta bila popred prijatelja, a si ni upal. Nekoliko časa ga je od daleč gledal, potem ga je pa pustil sedeti v snegu.

Cerkveni orglar in učitelj gospod Krševan je imel doma, v svoji hiši, ravno važen opravek. Sedel je namreč na trinogem stolu za mizo, pred njim je stala grozovito velika skleda, in v roki je držal leseno žlico, ki je imela ven in ven svojo pot od skleda do ust.

Njemu nasproti je sedela njegova žena, ž njim poročena, na eno oko slepa, na drugo pa škilasta. S posebnim veseljem je gledala, kako mož pridno použiva, kar mu je bila pripravila njena skrb.

Gospod Krševan se je namreč ravnokar vrnil iz stranske hribovske vasi, kamor je bil šel ogledat nekega mrliča. Ker daleč v okolici ni bilo zdravnika, je imel ta opravek on. Vendar zastran njega in njegove vednosti bi lahko vsakega pokopali v spanju. Kajti, dasi je bil za gospodom duhovnikom, ki je bil že star ko zemlja, najbolj učen mož v okrožju, vendar ni znal drugega ko brati in pisati in za veliko silo je stolkel tudi kako nemško. Pa čemu bi mu tudi znanje bilo, ko bi ga ravno imel? Učenec, ki jih je učil brati iz molitvenih bukvic, je lahko vsako zimo seštel na prste, poleti so mu pa še ti odleteli, ko je pognala trava in je bilo treba pastirjev. Vino piti je znal brez črk in knjig, da so mu le kmetje dajali bero, kar je je imel izgovorjene po stari farmanski postavi in pravici. In česa bi si Krševan še želel, kadar je bil le pri vinu?

„Nemara pa da si mi zopet že po poti zapil petico,“ jame tožiti enooka ženica. „Gledaš že kakor miš iz moke. Nos imaš rdeč! Jaz ne vem, kaj boš imel na starost. Le gledaj, milo boš iskal, kje bi ti kdo pomolil ovsa, grdaviš lakotni! Misli, da bi se brez njega v krčmi ne prebilo, in ne more mimo, da ga le kaj okroglega tišči.“

„Klepeči mi, klepeči!“ se zadere mož, pogleda postrani svojo milo ženico in preneha nekoliko časa posegati v skledo. „Drugega te ni ko gobec.“

„Tako je, tako, vse sem jaz. Ti pa vse poženeš po grlu. Da bi kako reč prihranil, tega ti še mar ni.“

„Komu bom hranil, imaš li otroke?“

Pri tem očitaniu stara ženska vzdihne: spomni se, da ji je Bog edinega sina, ki ga je imela, vzela.

„Jaz bom že živel do smrti in ti tudi. Zaslužil sem jo sam, kaj potlej hočeš. Pusti me in ne prodajaj sitnosti!“

„Saj vem, da mora biti tvoja zadnja,“ toži žena.

„Bodi mi že tiho, da ti ne zalučam črepinj v bučo!“

zagrmi ljubeznivi mož in pogleda svetlo in hudo izpod čela. Obenem porine po mizi ostanke svojega kosila.

„Izza vrta gre nekdo sem!“ reče gospodinja čez nekoliko časa.

„K nam?“ jo vpraša mož, naenkrat ves potolažen.

„Bokal vina ima pod pazduho in nemara je tisti Domen, ki je bil pri Jurcu. Lej, sem gre!“

„Le brž mi spravi črepinje z mize, pobriši in izkidaj se venkaj!“ priganja gospod Krševan polovico svojega srečnega zakona. „Da le vina nese, to je dobro ubral, po grlu mi je ravno suho, prileglo se bo, da nikoli tega.“

„Požeruh!“ je žena godrnjala in naglo pospravila. „Da veš, nimaš mi kratko in malo izpiti vsega vina. Polovico ga deni na omaro!“ Ko to reče, se umakne v stransko sobo, ki je bila tudi šola, kadar je imel gospod Krševan koga učiti.

„Nu, saj sem vedel, kam pes tace moli,“ je mrmral učenik, „kokoš bi rada sama pila, zato brani petelinu h koritu.“

Zdaj se odpró vrata in Domen pride v hišo.

„Dober dan, gospod!“

„Bog daj dober dan tebi in tvoji roki, ki prinaša nekaj rdečega. Le na mizo postavi!“

Domen stori tako in se usede tiho na rob klopi pri mizi.

„Saj vem, da je le-to za primako, za drugo menda ne nosiš tega blaga po svetu,“ je rekel Krševan, obenem pa zgrabil bokal z vinom z obema rokama.

„Le pijte, zato sem vam ga prinesel,“ odgovori Domen, „potem se bova pa eno pomenila.“

„To pa še zmeraj.“ Rekši potegne Krševan na dva duška iz steklenice toliko, da je tretjino vina izginilo. „Dobra kapljica!“ reče, ko si obriše usta. „Kako pa kaj tebi?“

„Slabo!“ odgovori Domen in izvleče šop starih povezanjih in zamazanih papirjev. „Tukaj mi boste prebrali in povedali, katero pismo je tisto, ki ga jaz iščem.“

„Katero pa iščeš?“

„Obljubite mi prej po moško, da ne boste za zdaj nikjer in nikomur povedali! Nobeni živi duši!“

„No, lej ga, kaj se meniš! Saj nisem baba! Kakor češ: če ti ni ljubo, jaz ti ne bom nikdar zinil besede. Porečem, da te še pri meni ni bilo.“

„Poiščite mi pismo, kjer sta zapisana moj oče in moja dota!“

Zdajci jame gospod Krševan pregledovati stare listine. Ker sam ni bil branja vajen, ker ni tujega jezika dobro razumel, je premišljeval vsak list pol ure, preden je vedel, da ni tisti, čeravno ni dostikrat mogel povedati, kaj je. Vendar se je na svojem polomljenem stolu držal veličastno in učeno, preobračal pisma zdaj pokonci, zdaj počez, zdaj bral odzdočaj, zdaj odzgoraj, zdaj se je zopet hudoval na pisarja, ki je morda že zdavnaj ležal v črni zemlji, da je grozovito grdo in nerazločno pisal.

Domen, ki mu je sedel brez besede nasproti in s prekrižanimi rokami čakal, katero bo pravo, je imel gospoda Krševana za modrega in učenega moža.

„Tukajle je eno, ki je na njem podpisan graščak,“ re-

Zvonik srednjeveške proštiješke cerkve v PTUJU.

če Krševan čez dolgo, ko je preklel vse pisarje, ki si niso znali urezati peresa, da bi bilo spodobno pisati.

„Tisto je, tisto!“ Rekši skoči Domen kvišku, oči se mu zasvetijo in nehoté se stegne po mizi, da bi sam videl na papir: ni pomislil, da je zanj vseeno, ali je list prazen ali pa kdove s čim počrkan.

„Kako se bere?“

„Le potrpi, prijatelj, potrpi! Meniš, da se vsaka reč tako bere, kakor bi orehe tolkel in trl?“

In zopet je gledal učenik debele četrte ure na list.

„Hudič je to pisal, hudič bo to bral!“ zarenči naposled. „Vrag ti vedi, kaj je to! Tukaj zgoraj se bere tako, da, če ne bo nekdo vzel deklice Mete Koščice, ji pa zagotovo obeta 3000 tolarjev za doto njenemu otroku. Vendar pa dalje pravi, da velja to pisanje samo po njeni smrti; če pride med svet popred, ne velja nič, nikoli. Tole me pa moti: zapisan in podpisan je zadaj Plevnik, menda tisti, ki smo ga predlansko zimo pokopali, in pa gospod graščak. Ne vem, kateri je priča in kateri podpisovavec.“

„To že jaz vem, dajte sem!“ reče Domen in mu vzame list iz rok.

„Menda vendar nisi ti tisti? Pač, kako se pišeš? . . . Za Koščico! To je že res. Bog me varuj, ti boš imel

3000 tolarjev, za strah božji! Stoj, še nekaj se mi klati po glavi: kaj ko bi bil graščak tvoj oče, in nemara je to njegovo pismo." To je dejal učenik in debelo gledal.

„Le tiho mi bodite, vam svetujem, gospod! Kar bodo vsi ljudje govorili, govorite še vi, kadar mene ne bo več tukaj, popred pa ne.“

„Torej Sova je tvoj oče. Hum, kdo bi si bil to mislil.“

„Jaz nimam očeta!“ je dejal Domen. „Tudi ga ne maram takega, kot je graščak Sova, če mi ni dal Bog boljšega.“ Pri teh besedah se mu čelo zopet zatemni.

„Tudi denarjev ne boš maral?“ vpraša Krševan.

„Pismo moram imeti, imela bova pomenek, dolg, dolg! Pa saj veste, kaj sem rekel, molčite za zdaj ko riba; če ne, potlej vas ne poznam in nič dobrega ne bo za vas!“

Odide. Krševan je gledal skoz okno in videl, da Domen ne gre po poti, ampak vsevprek čez vrt.

„Čudno pismo je to,“ je godrnjal gospod učitelj. „Kar sem na svetu, nisem imel takega v rokah. Pa zlodej naj me vzame, če sem videl in slišal enakega človeka, kakor je ta trap, da se takega očeta brani in da ne mara denarjev, če sem ga prav razumel. Res, zlodej naj me vzame! I, ko bi ga dali tebi, ljubi moj France Krševan, kajne, ti bi svetu pokazal, kako zna pameten človek denar obračati, da mu zaleže dosti in nič!“

Pri tem govoru ga je zmotila žena, ki je prišla iz stranske izbe, prêcej ko je čutila, da je mož sam. Jela je izpraševati, kaj je Domen hotel.

Gospod Krševan je bil toliko moški, da ji je sprva odvrnil: „Kaj ti je to mar?“

Vendar se je motil, če je menil, da bo s tem mir besedi. Ženska zvedavost je tolikanj bolj pritiskala, kolikor bolj je zmanjkovalo vina v bokalu. Kakor vselej, je tudi to pot zmagala in kmalu je babišče vedelo kako in kaj. Česar ji mož ni mogel razkriti, to je v svoji domišljiji sama dodala in dostavila.

„Ne, jaz nočem in ne trpim, da bi ti nosili brat taka pisma, s katerimi se boš zameril drugim poštenim ljudem. Jaz bom že naredila!“ Tako se je jezila slepa ženica.

Ko je šel pred mrakom tistega dne grajski kravji pastir, stari Peter, majhna sesušena podoba, mimo učiteljevega doma, ga je poklicala škilava žena pred vežni prag in mu skrivnostno takole govorila: „Veš, ti, Peter, jaz ne morem slišati, če kdo ljudi obira in opravlja.“

Zgubani Peter je naredil po tem predgovoru kisló lice.

„Prejle je prišel tisti Domen k našemu in mu je prinesel brat neko pismo, kdo je njegov oče in kakšno doto bo imel, in drugo. Pa vašemu gospodu je tako grozil, da me je bilo strah. Jaz ne maram, da bi se midva z mojim komu zamerila, najmanj pa vašemu gospodu, zato mu le povej to! Veš, drugemu ni treba nikomur, samo gospodu: o pismu, kar sem ti rekla.“

Peter je prikimal.

„Dobro si zapomni, o pismu sem ti naročila! Gospod bodo že vedeli, kako in kaj. Pa tega tudi nikar ne pozabi, da boš povedal, da sem ti jaz naročila in razkrila, ker se ne maram zameriti.“

Peter se namuzne, pomakne slamnik čez oči in gre svojo pot, godrnjaje nekaj o „babižjih poštah“.

Od farne vasi, kjer je stanoval učitelj Krševan, pa do Sovovega gradu je bilo debelo uro hodá. Ko je stari Peter priklopal in pritolkel domov, se je bila že storila trda noč. Medpotoma je bil naročila že skoraj popolnoma pozabil.

Sreča zanj, da je stal Sova z rokami v žepu pred gradom in gledal v nebo: Pa ne da bi molil, ampak le gledal je, ali bo drugi dan jasno ali bo sneg. Ker ga je pastir Peter videl pred seboj, se je domislil, kako mu je baba zabičevala.

Sname klobuk z glave in pristopi k njemu, pripovedovaje, kaj je govorila brljava učiteljeva žena.

Od kraja je bilo videti, da ga Sova niti ne posluša. Ko pa Peter nekaj čveká o pismu, doti in Domnovem očetu, se dolgi gospod zgane od vrha do tal, se naglo obrne k pastirju in še enkrat mu je moral vse povedati.

„Ne pravi nikomur!“ reče Sova. „Nikomur, pravim!“

„Ne bom!“ odgovori pastir in hoče iti.

„Stoj! Tu imaš,“ mu stisne petico v roko, „stopi k županu, pa mu povej, naj pride še nocoj k meni!“

Ko je obrnil petico v roki, ni imel stari Peter več tako trde stopinje ko prej: urno je menčal po gazi proti vasi.

Ne dolgo potem pride ž njim oče župan, ki se mu je na obrazu poznalo, kako ga veseli, da so ga gospod graščak na novo poklicali, in pa da je neznansko radoveden, kaj mu bodo novega povedali.

Poglejmo zopet gor v kočó.

kjer je stara Domnova mati. Ona in sin sta v živem pogovoru. Na starkinem solznem obrazu se pozna, da ji sin ne dela posebnega veselja.

„To res ni lepo,“ je govorila stara mati, „in ni prav, da me okradeš, da mi vzameš po sili, česar bi jaz ne smela dati. Oh, kaj bom počela, jaz reva, Bog mi grehe

odpusti! Molči, ne boš dolgo živel, in ne bo se ti dobro godilo na svetu, kar se obeta pridnim ljudem v četrti božji zapovedi, zakaj ti me ne spoštuješ, ne delaš, kakor ti jaz velim in želim, ampak ravnaš se po svoji glavi in trmi. Zakaj si mi vzel pisanje iz skrinje in si ga nesel po svetu — Bog, ti meni pomagaj! — in jaz sem prisegla, da ga ne bo pred mojo smrtjo nihče dobil v roke in da — o Bog in sveti Damijan, tvoj patron! — ti sam si kriv, da imam jaz greh; ti me boš pahnil v pogubljenje! Molči, Domen, ne bo se ti dobro godilo in ne boš dolgo živel, ker me tako malo spoštuješ!" Tako je govorila starka in točila solze.

„Saj ne maram dolgo živeti, nimam kaj delati!“ pravi sin.

„Kaj?“ je vprašala starka, „ne maraš? To je zato, ker si se zadnje dni ves spremenil, nočeš moliti. O, Bog mi pomagaj, kaj bo s teboj? Prej sem te bila vesela, zdaj mi pa koplješ grob.“

Oba molčita. Mati joče, sin pa zre predse, kakor bi bil lesen.

„Mati, zakaj mi niste dali boljšega očeta?“ končno spregovori. „Ali je res Sova moj oče, kakor se bere in kakor sem slišal?“

„Res!“ odgovori starka in vzdihne.

„Zakaj mi niste hoteli poprej povedati?“

Starka drugič vzdihne, potem pa jame pripovedovati: „Stoj, hočem ti vse razložiti, Bog mi bo greh odpustil; zdaj, ko veš nekoliko, je boljše, da ti povem vse.“

Jaz bi se bila imela močiti s Tihovim Matijem — zdaj je že umrl, ti ga nisi poznal — o, da bi se bila, nekaterih solz bi ne pretočila, nekaterih noči ne prečula. Pa kaj, Bog me je hotel udariti, morda zavoljo tega, ker nisem bila pohlevna in ponižna.

Tačas je bil ta Sova mlad, komaj dorastel. V prvo me

je ogovoril, ko sem prala. Bil je dobrih besedi in jaz sem mu verjela. Skrivaj je hodil za menoj, jaz sem se veselila, da me bo zares vzel, ko njegov oče umrje, zato sem Tihovega Matija pustila. Sova pa me je že precej izza prvega menil le za nos voditi. O, da bi bila jaz vedela!

Ko sem mu naznanila, da boš ti prišel na svet, šele tačas mi je povedal, da me zares ne more vzeti.

Nič ni pomagalo, da sem noč in dan jokala, da sem mu očitala, kaj mi je poprej obetal. Nazadnje ga še celo blizu ni bilo. O, kaj sem pretrpela! Ljudje so si šepetali na uho, kazali za menoj, koder sem hodila. Umreti mi je bilo. Nihče pa ni vedel, da bo otrok Sovov, jaz tudi nisem hotela povedati.

Služila sem tačas za dekle. Bilo je menda v nedeljo popoldne. V senožeti sem sama vole pasla. Sedela sem na kamnu in jokala. Premišljevala sem, kaj bo z menoj. Za otroka, to je zate, nisem bila v skrbeh; rekla sem: „Kar njemu ga nesem, on je njegov oče, bo že zanj skrbel, če ne bom mogla jaz.“ Hudo mi je pa bilo, grozovito hudo, zavoljo ljudi. Kaj bodo rekli mati, ko izvedó? Kako bodo govorili ljudje? Komaj sem bila grešila, že je bila v meni, v mojem srcu kazen. Najhuje mi je pa delo to, da me je mladi gospod tako prekanil in potem pustil. Ko so mi takó tekle solze med prsti z lica v krilo, me je nekdo prijel za ramo: bil je Sova.

Kaj meniš, tačas je bil drugačen ko zdaj, in tudi jaz sem bila mlada, in nekateri so mi rekli, da nisem grda.

Ko sem ga zagledala pred seboj, sem se začela jokati bolj naglas in mu očitati, da je tega kriv on. Smilila bi se vsakemu človeku, njemu se pa menda nisem.

Usede se zraven mene in mi takole govori: „Ljuba moja, vzeti te ne morem. Oče mi je izbral bogato ženo. Če vzamem tebe, pridem ob poštenje in ob vse. Pa tudi tega ne sme oče vedeti, da imam jaz otroka s teboj.“

„To bo pa zvedel, sama mu ga nesem!“ sem mu rekla. „Bomo videli. Jaz bom poskrbel, da ne bo tako. Le poslušaj me! Mahneletov Martinek (to je bil grd človek, zdaj je že umrl) — saj ga poznaš — in pa še dva druga ž njim bodo prisegli, da otrok ni moj, ampak Martinkov, jaz bom pa tudi tajil. Kdo bo verjel tebi?“

Meni je bilo čudno v glavi, togotno sem ga zmerjala in psovala.

„Počakaj!“ je rekel on, „če pa molčiš in mene ne imeňuješ, bom dal zapisati tvojemu otroku lepo doto. Ko bo dorastel, jo bom izplačal, samó molči! Dam ti zagotovilo. Le premisli si, ali si hočeš otroka navezati in iti po svetu prosit kruha — in tako se ti bo tudi zgodilo, če si upaš reči, da je to otrok moj — ali pa hočeš, da bo imel otrok nekdanj premoženje in da bo tudi tebi potlej dobro. Izberi, kar hočeš! To ti pa povem, da bo zate gotovo najslabše, če ne storiš tako, kakor ti pravim! Vse bo verjelo, da je Martinek — saj poznaš smolarja! — oče tvoje-ga otroka, zanj in za priče me ne skrbi!“

Potlej sem cel teden mislila, kaj mi je storiti. Razvidela sem, da proti graščakovemu sinu ne opravi veliko. In mislila sem tudi: četudi ga tožim, me ne bo vzel; po postavi bi dobila komaj toliko, da bi se sama preživela, otrok bi ne imel skoraj nič. Mene ljudje tako ne bodo nikamor več marali. Torej moram skrbeti, da se bo godilo otroku bolje, kakor se je meni, kadar doraste. bo še

kje, domovina, si?
še pod triglavom, okrog karavank?
tu? preko mórja? in ni ti mejã?

(županãiã)

iz našega zdomstva

anglija

Konec maja smo praznovali naš *Slovenski dan* v Bedfordu. Zaãeli smo z mašo v katoliški cerkvi na London Road. Po maši smo nadaljevali v dvorani, ki je bila kar pre-majhna za številne rojake, zbrane z vseh angleških vetrov. Hvaležni smo vsem, ki so pripravili lep program: pevcem iz Rochdala in iz Bedforda, malim muzikantom: Sonji, Tonãku in Mandy in igralski skupini. Slednja nas je razveselila z humoresko: Mož-kuhar.

Na Slovenskem dnevu je bilo tudi takole povedano: Slovenski dan v angleškem Bedfordu leta Gospodovega 1983. In završalo je po slovenskih domovih na angleških tleh: v Bedford gremo, praznovat naš praznik. Pelo in pripravljalo se je, pisalo in telefoniralo, pekle so se potice, najeli so se avtobusi. Tudi molilo se je.

To solidarnost, pripravljenost, službo ãutimo danes kot božji blagoslov, kot božjo pomoã in veselje. Prižgani smo v novi veri, v novem upanju, v novi ljubezni. Pripravili smo prostor Vstalemu Gospodu, ki je danes po vaši dobrohotni službi in strežbi prisoten med nami. In ãe je Gospod med nami, potem je to res naš praznik. Hvala Bogu za to praznovanje. Slovenski dan dobiva tako svojo smiselnost in vrednost. Danes beremo Slomškovo geslo: sveta vera bodi nam luã, materin jezik bodi nam kljuã do zveličavne narodne omike. — Hvala Bogu za to vero, da držimo skupaj in pomagamo graditi slovensko božjo družino med nami. In to izražamo v naši mili in pojoãi materini besedi, vsak v svojem žlahtnem nareãju. Po-

zdravljamo stare prijatelje, se veselimo z njimi in nosimo tudi njih bremena. Najbrž je to tista zveličavna narodna omika: žlahtna omika srca, ki je pred ljudmi in pred Bogom najbolj upoštevana. Zato vsakemu: pristrãno pozdravljen med nami!

V Londonu smo v zaãetku julija *pokopali* g. Voja Biberoviãa, soproga naše drage g. Marice. Kar nenadoma in prehitro nas je zapustil in odšel v boljše življenje. Naj Gospod blagoslovlja njegovo družino.

avstrija

GORNJA AVSTRIJA

LINZ — Lani smo bili linški Slovenci na obisku pri rojakih v Tennecku. Letos, 12. junija, so nam pa rojaki iz salzburške nadškofije vrnili obisk. Najprej so nameravali priti z avtobusom, pa so se potem odloãili, da bodo prišli z osebnimi avtomobili. Po maši smo se zbrali najprej na okrepãilo v našem centru, popoldne pa smo si malo ogledali Linz. Vrnili smo se spet v center in prepevali. G. Sadl je igral na harmoniko, pomagal pa mu je diakon g. Peter Olip. Ura odhoda je kar pre-naglo prišla. Veseli smo bili obiska, le to nam je bilo žal, da jih ni bilo še malo veã.

V petek, 17. junija, so se ustavili za kratek ãas v Linzu Slovenci iz Münchna, ki so napravili tridnevni izlet na Dunaj. Tudi nje smo pogostili v našem centru. Ga. Silva Joun je imela veliko dela, da je postregla 46 izletnikom. Ogledali so si tudi mesto in peljali na Pöstlingberg, da so od zgoraj videli, kako to naše industrijsko mesto izgleda.

V nedeljo, 17. julija, smo se v našem centru poslovili od g. Ivana Živkoviãa. Delal je v VÖEST-u in je sedaj v pokoju. Odšel je v Kotmaro vas, kjer si je postavil lepo hišo, k svoji družini. G. Živkoviã je bil eden od stebrov naše slovenske linške skupnosti. Vsa leta je sodeloval pri cerkvenem pevskem zboru in bomo njegov bas pogrešali. Izseljenski duhovnik se mu je zahvalil za vse njegovo delo in mu je zahteval, da bi na Koroškem mogel uživati še dolga leta zaslužen pokoj.

Ga. Draga Skala, rojena Grandovec, je v petek, 15. julija, rodila drugega otroka. Prvorojenec Kristijan je dobil tako sestrico, ki so ji dali ime Silke.

V zaãetku julija je graduirala v Gradcu gđ. Marija Vreãar. Postala je magister teologije. Zadnji ãas je bila že na praksi v Ljubljani pri verskem tedniku „Družina“. Dan za njo pa je prav tako v Gradcu doktoriral njen brat dr. Peter Vreãar. S tem je zakljuãil pravne študije in bo šel v jeseni kot avstrijski štipendist v Bologno v Italijo. Obema k zakljuãenim študijem iskreno ãestitamo. Predvsem nas veseli, da sta oba, ãeprav v Linzu rojena, iskrena Slovenca in tudi naš jezik obvladata.

Zaradi poãitnic štiri nedelje ni bilo slovenske maše. Med poãitnicami so se vršila tudi obnovitvena dela v našem centru. Treba je bilo strope prebeliti, napraviti nekaj sten in tapecirati. Delo so si razdelili Slovenci in Poljaki, s katerimi se zbiramo v centru.

Doma v Prekmurju sta se 2. junija poroãila g. Stanko Duhaniã mlajši, rojen na Bizeljskem in gđã. Andreja Semler, doma iz Gradca in neãakinja ge. Sadl Anice, g. Jožefa Semler, ter Antona Kovaãa, ki so med nami v Linzu. Ženina vsi dobro poznamo, saj je bil zadnja leta v našem centru „natakar“. Poroãil ju je nevestin bratranec g. Viljem Kovaã. Obema želimo, da bi bila sreãna v zakonu in da bi nam bila tudi še vnaprej v pomoã.

Od vseh slovenskih rojakov, ki aktivno sodelujejo v naši slovenski skupnosti, je najdalj ãasa v Linzu g. Jakob Hrastelj, rojen v Zagorju ob

Savi. Že leta 1941 so ga Nemci nasilno preselili iz Maribora v Linz, njegovega brata, tedanjega ravnatelja Cirilove tiskarne, pa v Dachau. Po vojni je začel delati pri tukajšnji škofijski „Caritas“, ki je na novo oživela, ko so nacisti propadli. Pred nekaj leti je stopil v zaslužen pokoj, vendar ga po potrebi še vedno pokličejo, da pri Caritas pomaga. Naš g. Jakob bo 12. septembra dopolnil 80 let. Nihče mu jih ne bi prisodil. Želimo mu ob visokem življenjskem jubileju, da bi še dolgo bil med nami, prepeval na cerkvenem koru in v našem centru in nas razveseljeval s svojim veselim in dobrim značajem.

Septembra bo ob katoliškem shodu na Dunaju papež Janez Pavel II. obiskal Avstrijo. Posebej se hoče srečati z delavci. Srečanje bo v ponedeljek, 12. septembra, popoldne na trgu Am Hof, pred cerkvijo, kjer imajo Hrvati svoje redno bogoslužje. Poleg avstrijskih delavcev hoče sv. oče pozdraviti tudi zdomce. Tudi iz Linza nameravamo takrat iti na Dunaj, vsaj narodne noše naj bi bile navzoče, saj se z njimi svetu najlepše predstavimo.

Že sedaj vas opominjamo, da je četrta nedelja v septembru po sklepu avstrijske škofovske konference izseljenska ali zdomska nedelja. Njen namen je najprej domačine opozoriti na ljudi, ki so jim po veri bratje in sestre, da je treba biti do njih ne samo tolerantni, temveč tudi dober, kar v težkih gospodarskih razmerah ni lahko.

V Linzu se bomo tudi letos zbrali v nedeljo, 25. septembra, v cerkvi sv. Antona v Neue Welt ob enajstih. Maševal nam bo spet linški škof Maksimilijan Aichern. Kar je slovenskih vernikov v Linzu, naj bi takrat res vsi prišli. To je naša verska in narodna dolžnost. S svojo navzočnostjo najbolj pričujemo pred domačini, da Slovenci kot narod res obstajamo in živimo.

SALZBURŠKA

SALZBURG

Pri majski maši v Salzburgu smo v naši skupnosti obhajali ponovitev prvega obhajila. Matjašičeva Katja

Na poti v cerkev so fantje Stanku Duhaniču in Andreji Semler pot „zašrangali“.

je skupaj s starši, oblečena v belo obleko in s svečo, prejela sv. Rešnje Telo. Poleg nje smo imeli še dva prvoobhajanca na Salzburškem in sicer Marjanco Krklec in Imperlovega fanta iz Freilassinga.

Oba slovenska koroška diakona, g. Jože Markovitz in g. Peter Olip, sta odšla iz Salzburga in bosta kot diakona delovala eno leto na Koroškem. Z njima se veselimo, da se bližata oltarju in upamo, da bosta drugo leto za praznik apostolov Petra in Pavla sprejela mašniško posvečenje.

V juliju in avgustu slovenske maše ni bilo. Imeli jo bomo spet 18. septembra, h kateri izseljenski duhovnik že sedaj vse lepo vabi.

TENNECK

Naše junijsko srečanje je bilo prijetno. Po maši smo se zbrali kar v senci na prostem. Poiskali smo senco, saj je bilo kar toplo in se prijetno pomenkovali. Zelo nas je razveselilo, da je g. Käfer, ki se je vračal s Koroškega, ustavil s svojo družino pri nas. Švabovi so spet poskrbeli, da nismo bili žejni.

V septembru bomo imeli zaradi avstrijskega kat. shoda mašo že na prvo nedeljo. Če bo vreme ugodno, se bomo zapeljali v Dinten pod Hochköningom in bo tam maša in srečanje. O vsem boste prizadeti pravi čas obveščeni.

PREDARLSKA

Na praznik Gospodovega vnebohoda, 12. maja letos, smo šli na romanje in izlet v Slovenijo. Želja

prekmurskih rojakov je bila, da enkrat pogledamo vzhodni predel Slovenije, spoznamo kraje in doživimo njihovo gostoljubnost. Obenem pa je tudi največ Slovencev, ki živijo in delajo v Vorarlbergu, doma iz Prekmurja.

Na predvečer praznika smo šli na pot, da bi v zgodnjih jutranjih urah prišli na cilj. V načrtu smo imeli: obiskati Brezje in tam imeti mašo. Prva postaja našega romanja bi bilo srečanje pri Mariji Pomagaj. Ko smo prišli do Podljubelja na avstrijski strani, smo zagledali pred seboj kolono avtomobilov, ki se je po polžje pomikala proti meji. Kolone zdomec so se valile iz Nemčije proti jugu. Dve uri smo potrebovali, da smo se pripeljali do avstrijske meje, pred predor. Vsi nestrpni smo prišli v predor in ob počasni vožnji vdihavali zadušljiv zrak. Nekateri smo se odpravili kar peš do naše meje. Na drugi strani pa spet nepretkana kolona osebnih avtomobilov in približno deset avtobusov naših delavcev, ki so čakali na carinski pregled. Vsa stvar se je odvijala tako počasi, da bi lahko čakali vse popoldne.

V veliki zadregi, da ne bi propadel celoten načrt našega romanja, smo zaprosili carinsko službo, da se nas „usmili“. Prošnja je bila uslišana. Dva uslužbenca sta se odpegljala v predor, izločila naš avtobus iz kolone in ga pripeljala do meje. Tam smo hitro opravili carinske in druge formalnosti, brez kakršnega koli večjega pregledovanja. Veseli smo pohiteli na Brezje, da tam pozdravimo Marijo. Bil je res samo po-

*Slovo od
Ptujске gore*

zdrav, ker več časa ni bilo. Po zajtrku smo se takoj odpeljali na Štajersko. Sporočili smo zamudo in prosili patre na Ptujski gori, da zadržijo gospoda škofa do našega prihoda, če je le mogoče. Za 11. uro dopoldne je bila napovedana maša in srečanje s škofom. Prišli smo z dveurno zamudo. Škof nas je ljubeznivo počakal, tako da smo lahko obhajali z njim evharistično daritev. Na začetku maše je pozdravil vse rojake, saj smo bili skoraj vsi iz mariborske škofije. Zaželel nam je prijetno bivanje v domovini in posredoval pozdrave ostalih slovenskih škofov. Mi pa smo se mu zahvalili za njegov prihod in čas, ki ga je žrtvoval za nas. Monika mu je izrekla dobrodošlico in pozdrave vseh Slovencev te dežele. V homiliji pa je orisal pomen praznika Gospodovega vnebohoda. Med mašo je prepeval naš zbor, po maši pa nam je dekan razložil zgodovino te božje poti in umetnostni pomen cerkve. Za slovo smo se še slikali pred mogočnim portalom cerkve. Čas je vse priganjal: nas na kosilo, gospoda škofa pa k blagoslovu oltarja v bližnji župniji.

Blizu Ljutomera nas je čakalo kosilo, nato pa smo se razšli po domovih. Vsak se je hotel srečati s svojimi domačimi. Petek je bil prost dan. Nekateri smo ga preživeli na Štajerskem, drugi pa v Prekmurju. V soboto smo se zapeljali v Dobrovnik, kjer je bila skupna maša. Maševal je domači župnik, ki nas je lepo sprejel in pozdravil in končno še

pogostil. Popoldan je bil namenjen za piknik. V prijaznem gozdičku ob jezeru smo bili postreženi z jedačo in pijačo. Za razvedrilo sta nam igrala dva mlada „umetnika“, korajžo pa nam je dajalo vino iz domačih gor. Ob večerni uri smo se razkropili po vaseh Prekmurja in sprejeli pod streho tudi tiste, ki smo bili od drugod.

V nedeljo zjutraj nas je avtobus pobiral po vaseh in poslovili smo se od Prekmurja. Prešli smo mejo pri Radgoni in se preko Gradca in drugih avstrijskih pokrajin vrnili zvečer domov. Za slovo smo imeli mašo v Bludenzu in drug za drugim zapuščali družbo.

Mnogim bo ostalo to romanje še dolgo v spominu. Doživeli in videli smo veliko lepih stvari; srečali smo se z ljudmi in kraji in vsak po svoje je dojemal lepoto krajev, ki smo jih obiskali. Hvala vsem, ki so nam pripravili to romanje, posebno g. škofu in dobrotnikom, ki so nas pogostili in sprejeli pod streho.

Vsakoletno romanje na praznik sv. Rešnjega Telesa smo opravili v Meschachu nad Götzisom. Nebo je napovedovalo slabo vreme, zato so se mnogi ustrašili. Bolj malo nas je bilo pri maši, toda kljub temu je bilo lepo sodelovanje in petje v prijazni cerkvi. Za zaključek smo peli še litanije Matere božje. Po zaključni pobožnosti smo se zbrali na prijazni livadi ob gozdu. Tam nas je čakalo telesno okrepčilo. Na ražnju pečeno meso in kranjske klobase so kar teknile. Pijača pa je pripo-

mogla, da je bilo vse dobre volje. Nekateri so se nam pridružili še popoldne, ko je posijalo sonce... Čas je kar hitro mineval in okrog pete ure je nebo spet napovedovalo ploho. Začele so padati kaplje, vlila se je ploha in celo nekaj toče vmes; to je bil vzrok, da smo se razbežali po domovih.

belgija

CHARLEROI-MONS-BRUXELLES

Tokrat zabeležimo kar *dve poroki*: v župni cerkvi S. Coeur v Wasmesu se je 30. aprila t. l. poročila gđc. Marie-Thérèse Štembergar iz La Bouverie z g. Michelom Legatom. V Wanfercée-Baulet, v župni cerkvi St. Pierre, pa se je 28. maja 1983 poročil g. Henrik Ragolič gđc. Veronique Anckaert. Obema družinama naše čestitke in Bog naj blagoslavlja njih življenjsko pot!

Slovensko romanje v Lurd smo imeli Slovenci iz zahodne Belgije od 12. do 18. julija 1983. Bilo nas je kar 24. Pridružili smo se škofijskemu romanju iz Tournai. Hranimo vsi

Mladoporočenca iz La Bouverie. Michel in Marie-Thérèse Legat.

Pok. Marija Šinkovec iz Farcienes

nepozabne vtise s tega romanja, ki je vse potekalo v smislu svetoletnega slavlja. Vsi romarji so sprejeli v dar lično knjižico s potrebnimi informacijami, molitvami in pesmimi. Po romanju pa je vse razveselila tiskovina: Kronika — popotni zapiški romanja.

V bolnici Auvélais je mirno v *Bo-gu zaspala* ga. Marija Šinkovec, vd. Frelj, in sicer 29. julija, v 72. letu starosti. Pokopali smo jo 2. avgusta. Njeni hčerki ge. Lilijani in sinu g. Rinaldu naše iskreno sožalje ob izgubi dobre mamice! Pok. Marija se je rodila 28. 10. 1911 v Idriji (Slovenija).

Slovensko roma-nje v Lurd od 12. do 18. julija 1983.

francija

PARIZ

Maša z: Slovence je vsako nedeljo ob petih popoldne v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa, Impasse Hoche, poleg Slovenskega doma.

Malo pogleda na mesce nazaj: Na binško nedeljo smo imeli v svoji sredi novomašnika Jožeta Kamina. Bila je doživeta cerkvena slovesnost, ki je marsikomu postavila vprašanje: kaj pomeni duhovnik za vsakega izmed nas?, pa tudi družabno slavlje, ki je v dvorani podaljšalo slovesnost v cerkvi, je bilo nad vse prijetno. Prav lepa hvala vsem, ki so k slavlju pripomogli.

V soboto, 28. maja, so pod vodstvom dr. Branka *mladi Slovenci* pripravili svoje srečanje v dvorani, ki je bila skoro premajhna.

Zaključek šole, praznik staršev in prvo obhajilo. — V nedeljo, 19. junija, je bil pred mašo v dvorani zaključek šole, kjer so otroci pokazali, da med letom niso izgubljali časa in so se pridno učili. Ob koncu prireditve, ki je bila zlasti posvečena očetom in materam, so otroci svojim staršem v znak hvaležnosti poklonili slovenske šopke. Del prireditve je prenašala slovenska radijska oddaja naslednjo sredo, 22. ju-

Vljudno vabimo na

SLOVENSKI DAN

ki bo v soboto, 8. oktobra 1983, v Kultureel Centrumu v Eisdencité, Maasmechelen.

Začetek bo ob 16. uri.

Nastopajo Slomškov mešani in moški zbor, „Vesela mladina“ in gostje.

Prosto zabavo bo vodil znani Lesjakov ansambel iz Nemčije.

Slovenski dan v Belgiji organizira društvo Slomšek, a je splošno-slovenskega značaja, praznik vseh Slovencev na področju. Zasluzi, da ga vsi Slovenci in njihovi prijatelji podpro s svojo navzočnostjo.

Sestre in bratje, računamo na Vas.

Iskrena hvala vnaprej!

„Slomšek“

nija. Pri maši je bilo isti dan prvo obhajilo, ko so Bernard in Carine Avsec, Helena Kocjančič in Stephanie Pal prvič pristopili h Gospodovi mizi, med tem ko je Leopold Valant doživel isti dan med počitnicami na Koroškem. Po maši je bilo glasovanje, pri katerem je večina izrazila željo, da bi tudi v poletnih mesecih bila maša ob petih in ne ob šestih popoldne.

18. junija sta si pred oltarjem obljubila življenjsko zvestobo v *zakramentu poroke* Suzanne Iskra in Didier Sollier, ki jima iskreno čestitamo in želimo vse dobro na njuni zakonski poti.

23. julija je bila *krščena* Natalija Raduha, hči Antona in Martine iz Satrouville. S starši se veseli vsa naša skupnost.

Z veroukom in slovensko šolo začnemo zopet v nedeljo, 25. septembra, ob pol treh popoldne. Starši, uporabite to edinstveno priložnost, vaši otroci vam bodo vse življenje hvaležni za to.

Slovenska radijska oddaja. — Pariški radio Notre-Dame oddaja v slovenščini vsako sredo od osmih do pol devetih zvečer na kratkih valo-

Didier in Suzanne podpisujeta v Parizu zapisnik o poroki.

Dario Perenič in Lidija Guy sta se poročila v Chalons-sur-Marne.

vih, modulation de fréquence, 88,15 Mghz.

COUPEBRAY (Seine-et-Marne)

V četrtek, 23. junija, je po dolgi bolezni zatislil oči in bil pokopan 27. junija Francois Curič. Pokojni je bil rodom iz Žižkov v Prekmurju, star je bil 61 let. V njegovi družini je bilo 6 sinov in 4 hčerk. Vsem izrekamo svoje toplo sožalje.

MELUN (Seine-et-Marne)

K skupni maši se bomo zbrali v nedeljo, 11. septembra, ob devetih dopoldne, v poljski cerkvi v Dammarie.

Krst Katarine Šimc

LOIRET

Jesensko srečanje z mašo bo v nedeljo, 2. oktobra, v Chilleursu. Maša ob desetih, priložnost za spoved od devetih naprej.

LA MACHINE

Skupno mašo bomo imeli v nedeljo, 18. septembra, ob devetih zjutraj.

24. junija je bila pokopana gospa Matilda Zupan, ki je zadnja leta dosti trpela v svoji bolezni. Stara je bila 90 let, doma pa iz Stare vasi pri Velenju. Bila je najmlajša od dvanajstih otrok. Spominjajmo se je v svojih molitvah, vsem njenim pa naše sožalje.

CHALONS-SUR-MARNE

4. junija sta se poročila Dario Perenič in Lidija Guy. Želimo jima obilo

lo sreče in božjega blagoslova na njuni življenjski poti.

CHATILLON

Po dolgi in težki bolezni je 18. julija 1983 odšel po zaslužen plačilo k Bogu g. Peter Tratnjek. Po smrti svoje žene je od leta 1981 živel sam v svoji hiši v Lorrisu. Bil je spoštovan od vseh v kraju zaradi vzornega in globoko vernega življenja. K poslednjemu počitku smo ga 20. julija ob veliki udeležbi položili poleg njegove žene na pokopališču v Lorrisu.

Njegovi hčerki in sinovom izražamo iskreno sožalje, njemu pa želimo večni mir v Bogu.

V soboto, 23. julija, je bila krščena Natalija Raduha, prvi otrok g. Antona in ge. Martine Raduha iz Sartrouvillea.

V nedeljo, dne 24. julija, pa je bila med farno mašo v Chatillonu krščena in je postala član božjega ljudstva Katarina Šimc iz Savigny sur Orge. Kot vidimo na sliki, zglada, da je bila krsta vesela in je z zanimanjem sledila obredu.

Raduhovim in g. Jožetu in ge. Tončki Šimc čestitamo in želimo, da bi s svojimi otroki v življenju užili mnogo veselja in zadovoljstva.

AUMETZ

Na državni praznik 14. julija, ko so posamezna društva pripravila vsako svoj okrašeni voz z značilnim prizorom, je Slovensko delavsko

društvo odneslo prvo nagrado, kakor doslej že večkrat in mu gredo vse naše čestitke. Napravili so 'zehto' in sušenje perila, prizor, ki je dal videti, kako so naše matere morale prati na roke in ne na „mašino“ kot danes in je bilo treba hoditi še v pralnico ali k potoku. Ta prizor je bil vsekakor posrečen.

Omenimo naj še, da je Slovensko delavsko društvo oziroma pevski zbor izdal svojo prvo gramofonsko ploščo. Če jo kupite, boste imeli pevski zbor v svoji hiši. Stane 45 frankov.

ALGRANGE

V septembru bo maša na četrto in ne na tretjo nedeljo v mesecu. Vsi rojaki prijazno vabljeni.

HAUT RHIN

Maša za Slovence bo v nedeljo, 18. septembra, ob 15. uri. Vsi rojaki prisrčno vabljeni.

PAS DE CALAIS IN NORD

V septembru se začne novo šolsko leto in z njim novo leto verskega pouka in slovenskega tečaja. V sredo, 28. septembra, se bomo srečali ob 10. uri v slovenskem župnišču v Méricourtu.

15. avgusta smo počastili Marijo vnebozveto z *romanjem na Loreto*. Ob 10. uri je bila romarska maša in pete litanije Matere božje. Združeni zbori so pod vodstvom Andreja in Jean Pierre Reblja lepo spremljali mašno daritev in vodili ljudsko petje. Vsem, ki so prispevali k uspehu srečanja, najlepša zahvala.

Krščeni so bili v Bruay-en-Artoisu Nikolaj Batas-Bielić, v Mericourtu pa Karolina Šimundža, Štefan Janez Marija Bloquet, Renaud Artur Guy Payen in Hieronim Dimitrij Fristot.

Zakrament sv. zakona sta si dala 25. junija v Mericourtu Slavator Petrolo in Annick Andreja Charles. Naj vse spremlja božji blagoslov.

12. maja, na dan prvih sv. obhajil in nove maše g. Jožeta Kamina, nas je zadela žalosta vest o smrti g. Alojzija Razložnika, ki nas je za-

Pokojni Alojzij Razložnik

pustil po hudi rudarski bolezni v svojem 83. letu starosti. Večkrat je iskal zdravja v bolnici za rudarje Darcy v Henin-Beaumontu. Z izrednim optimizmom in pogumom je več let prenašal skoraj popolno slepoto. Vsem pa nam je zapustil zgled dobrega človeka in očeta. Ob skrbni negi svoje soproge je po toliko letih bolehanja prispel do skrajnih mej življenja. 14. maja smo ga ob ogromni udeležbi prijateljev in rojakov spremili v slovensko kapelo „Matere izseljencev“ in na pokopališče v Sallaumines. Soprogi in vsej družini naše izkreno sožalje!

17. julija je na posledicah zloma v kolku v bolnici sv. Barbare v Fouchères v visoki starosti 87 let *odšla po plačilo* ga. Ana Zavolovšek, roj. Koželj. Zadnjih 30 let življenja je mnogokrat iskala zdravja po bolnicah in je bila velikokrat operirana. Vse trpljenje je prenašala z izrednim krščanskim optimizmom. Pokopana je bila v slovenski kapeli ob veliki udeležbi znancev in rojakov 19. julija. Naj se spočije v Gospodu! Sorodnikom naše sožalje.

FREYMING-MERLEBACH

Za nedeljo, 4. septembra, ste vsi vabljeni v Habsterdick na *tombolo*. Prireditev in njen potek vam je znan že od lani. Dobiček bo šel za odplačevanje našega centra.

Prav tako veste že tudi iz Naše luči iz prejšnjih let, da se na četrto

nedeljo v septembru, ki bo letos 25. 9., Slovenci iz vse Švice *zberajo pri Materi božji v Einsiedelnu*. To traja že odkar je v Zürichu slovenski dušni pastir p. Fidelis. Začetek je bil seveda bolj skromen, polagoma pa je ta iniciativa zajela vedno širše pokrajine, najprej južno Nemčijo, kmalu pa sta prišla že tudi dva avtobusa iz Münchna in eden iz Mannheima. Vedno je prišel iz Slovenije ta ali oni škof, enkrat pa kapucinski provincial. Sprožena je bila že misel, da bi se iz tega romanja razvilo vseevropsko srečanje Slovencev, podobno kakor je za 1. maj srečanje Slovencev iz vse Francije in obmejne Nemčije v Habsterdicku. To bi bilo idealno. Od tukaj je res nekoliko daleč, a v primeri z Mannheimom velike razlike ne bo, posebno ne po bližnjici preko Straßburga. Morda se bo pa kdo le odločil. Za skupen avtobus bi se jih verjetno ne nabralo dovolj. Če bi kdo šel s svojim avtom, naj ima za prvi cilj Zürich, od tam pa naj sledi kazalcu za Chur, dokler ne bo videl na desni odcepitve za Einsiedeln.

Romarska maša je opoldan, od desetih naprej pa je spovedovanje. Po maši gredo romarji v procesiji k oltarju črne Matere božje, kjer so pete litanije. Po končani slovesnosti, če vreme dopušča, se pred cerkvijo fotografirajo, nato je kosilo v rezerviranih hotelih, ki si ga vsak sam naroči in tam ostane, dokler hoče. Vlada pa tam vedno zelo veselo razpoloženje.

Poroke: 2. julija je Milan Colja iz Metzginga v Hochwaldu peljal pred oltar Marilynso Wrotynski, 9. julija pa Serge Kačar iz Homburghauta nevesto Alien Badaignet v Petite Roselle. Obema paroma voščimo obilo božjega blagoslova.

NICA

Spet začnemo novo šolsko leto. Vrnili smo se odpočiti in polni dobre volje, da nadaljujemo svojo življenjsko pot. Toda kot kristjani nikoli ne smemo pozabiti, da smo tukaj na zemlji le potniki proti večnosti. Kristjan se ne sme pustiti premagati od „sveta“. Živimo v svetu, ki tudi na nas izvaja tako imenovani „asimilacijski pritisk“. Življenje v sodob-

MAMICAM POZDRAV

Na materinski proslavi v Stuttgartu 8. maja je bilo lepo za mamice in otroke.

nem svetu kjer vlada poželenje, pohlepnost, karierizem . . . , pritiska na kristjana, da bi se vključil, da bi postal „takšen, kot vsi“. Cerkev pa nadaljuje Kristusovo poslanstvo, mora biti kvas in luč — zato ne more popustiti tej skušnjavi, in nam kliče: Kvišku srca! Kristjan živi drugače! Višje, globlje, lepše!

Bodimo čuječi! Živimo sredi potrošniške družbe, ki popolnoma zanemara aktivnosti duha kot so: moralni smisel za poštenje in etične vrednote, smisel za lepo, zlasti pa smisel za sveto! Atrofija ali podhranjenost teh temeljnih aktivnosti stori človeka duhovno slepim! In kdor je bolan na pomanjkanju teh aktivnosti, ne more biti dober član družbe, kaj šele dober kristjan. In te aktivnosti so poleg intelektualnih in materialnih potrebne že za dosego

življenjskega uspeha. Zato je zelo pomembno, da se te duhovne aktivnosti v nas zbude, kajti te dajo veliko večjo moč naši osebnosti kot pa razum. In med temi duhovnimi aktivnostmi je najmanj poznan smisel za sveto ali religioznost. In ta smisel se predvsem izraža z molitvijo.

Ali bomo to novo šolsko leto izkoristili, da v sebi razvijamo te duhovne aktivnosti, zlasti da zbudimo v sebi smisel za sveto ali religioznost?!

nemčija

STUTTART-okolica

V naši katoliški skupnosti na Württemberškem že dolgo ni bilo tako živahne pomladi kot letos. Praznovanju materinske nedelje, 8. maja, je sledilo romanje v Lurd, temu šolarska kolonija na Tirolskem, nato je bila na vrsti birma in prvo

obhajilo, potem zaključek šolskega leta, koroški večer in obisk novomašnika.

O praznovanju *materinske nedelje* smo poročali v prejšnji številki Naše luči. Tokrat objavljamo le dve fotografiji, ki potrjujeta, da je bilo tako na odru kot v dvorani premalo prostora, koliko ljudi je kazalo zanimanje za to prireditvev.

Romanja v Lurd od 11. do 15. maja se je udeležilo 53 oseb. Dolga pot nas je povežala v pravo družino, v kateri ni manjkalo molitve, petja, kramljanja in razpravljanja. Župnik Demšar je poskrbel tudi za to, da Francije nismo občudovali le v njeni pomladanski lepoti, pač pa dobili vpogled v celotno podobo dežele, v njenem zgodovinskem, političnem in gospodarskem pogledu. Med potjo v Lurd smo prenočevali v Arsu, kjer smo imeli naslednjega dne skupno mašo nad grobom svetniškega župnika Janeza Vianeja. Dnevi v Lurdu so poglobili našo vero in nas navdušili za verske ideale. Desettisoči romarjev iz vsega sveta, mladi in stari, zdravi in bolni, zbrani v molitvi in petju, v premišljevanju in preprostosti duha pred votlino prikazovanj Matere božje, sveto vzdušje na velikem trgu pred Marijnim svetiščem, človeka močno prevzame. Udeležili smo se popoldanske in večerne procesije, opravili skupni križev pot na goro ter vsak dan imeli skupno mašo. Izlet v Bartres je bilo posebno doživetje. Glede Lurda velja na splošno to, kar govorijo romarji: „Lurda na moreš opisati, doživeti ga moraš.“

Šolarska kolonija v Brandenbergu na Tirolskem v tednu po binškoštih je bila veliko doživetje za 45 naših otrok. To so bili dnevi gibanja v svežem tirolskem zraku, dnevi spoznavanja delavnih in vernih Tirolcev, dnevi občudovanja njihovih nebeško lepih in urejenih hiš. Bili pa so tudi dnevi verskih doživetij ob skupni službi božji, veselega petja in igranja ter lepih sprehodov. K vsemu je prišla še dobra preskrba v počitniškem domu. Ker so otroke oskrbovale štiri odrasle osebe, je vse potekalo v najlepšem redu.

Birma in prvo obhajilo na praznik

Ob zaključku šolskega leta na Sobotni šoli v Stuttgartu 18. junija je 98 šolarjev dobilo spričevala.

Prijeten pomenek s škofom dr. Francem Krambergerjem iz Maribora ob priliki birme v Stuttgartu 2. junija letos. Na desni ob škofu sedi referent za vprašanja tujih delavcev v škofiji Rottenburg-Stuttgart, gospod Jürgen Adam.

Presv. R. Telesa, 2. junija, v Stuttgartu bosta ostala nepozaben praznik naše skupnosti. Nad 600 rojakov je pozdravilo mariborskega škofa dr. Franca Krambergerja, ki je podelil zakrament svete birme 28 slovenskim šolarjem ter kruh življenja 20 prvoobhajancem. Ko se je ob slovesnem zvonjenju vila procesija od Slovenskega doma v cerkev sv. Konrada s prvoobhajanci in birnanci, pari fantov in deklet v narodnih nošah, starši in botri slavljencev, duhovniki in škofom, si imel občutek, da se vse to dogaja na slovenskih tleh in ne nekje na tujem. Božja hiša se je napolnila kot komaj kdaj prej. Naši delavci in delavke iz mariborske škofije so imeli to pot pač prvokrat med seboj svojega škofa. Hoteli so ga videti in pozdraviti. „To je pa fejest človek“, je bilo slišati iz njihovih ust. Ni čudno, da je rojak Marko N. hotel pozdraviti škofa na poseben način. Iz domačih goric mu je prinesel pet litrov vina v skrbno opletenem flaškoni. „To je moč za naporno potovanje,“ je dejal. Moški zbor Domači zvon ni olepšal s svojim nastopom le slavja v cerkvi, pač pa je škofu Krambergerju zapel tudi dobrodošlico na vrtu slovenskega doma. Večina pevcev je iz mariborske škofije in škof se je z njimi prav dobro razumel.

Šolsko leto 1982/83 smo zaključili na Sobotni šoli v Stuttgartu v so-

boto, 18. junija. 98 šolarjev iz treh učnih oddelkov je prejelo spričevala in potrdila o obisku šole. Kot se to spodobi za katoliške učence, so prebili zadnjo uro pouka v cerkvi, da se zahvalijo Bogu za vse kar so se v naši šoli lepega naučili in ob šolskih srečanjih doživljali. Skupna fotografija jim bo še dolgo v spomin, da so tudi na tujem ostali slovensko čuteči in verni. Pri tem velja staršem otrok največje priznanje, saj vzgajajo svoje otroke v Slomškovem duhu: „Sveta vera ti bodi luč, materina beseda pa ključ do zveličavne narodne omike“. Sobotna šola jih v tem pogledu krepko podpira. Velika škoda, da o drugih „slovenskih“ šolah kaj takega ne moremo reči!

Koroški večer v Esslingenu v nedeljo, 19. junija, je bil enkratno

doživetje za 250 navzočih rojakov. Iz Sel na Koroškem je prišla med nas folklorna plesna skupina, ki jo vodi gospa Mira Oraže, da nam pokaže lepoto narodnih plesov iz Koroške, Prekmurja in Gorenjske. Šest mladih parov, polnih veselja in zanos, se je ob spremljavi harmonike in kitare vrtelo na parketu farne

Ti otroci (45 po številu) so preživeli počitniški teden v Brandenbergu na Tirolskem od 23. do 28. maja letos.

Novomašnik Jože Kamin iz Merlebacha v Franciji deli v nedeljo, 19. junija, novomašniški blagoslov rojakom v Esslingenu na Württemberškem.

dvorane pri cerkvi sv. Elizabete, da je bilo veselje. Slikovite narodne noše, ritem in gibi plesalcev, so odražali umetniški okus naših dedov v kraljestvu Triglava. Na sporedu je bilo tudi zborovsko petje ter petje Oražetovega terceta: gospe Mire z dvema sinovoma. Nebeško lepo so zapeli! Da so bili gledalci in poslušalci zadovoljni z nastopom gostov iz Koroške, je burno ploskanje jasno potrjevalo.

Za začetek Koroškega večera je Selane pozdravil kvartet Bukovškovih fantov iz Stuttgarta (dva s citrami, eden s kitaro, eden s harmoniko) s pesmijo „Gor čez jezero, gor čez gmajnico“. Na odru se je pojavil tudi moški zbor Domači zvon ter gostom zapel dobrodošlico. Nato smo si v pozitivih na kratko ogledali deželo pod Karavankami, kjer živijo, delajo, pojejo in plešejo naši koroški rojaki. Točke je povezovala gospa Majda Šuligoj, kateri se vidi, da ni stala prvokrat pred mikrofonom.

V nedeljo, 19. junija, je bil med nami v Esslingenu tudi letošnji novomašnik Jože Kamin iz Merlebacha v Franciji. Opravil je slovesno mašo s pridigo o svoji poti k duhovniški službi. Po maši je navzočim vernikom podelil novomašniški blagoslov. S svojima spremljevalcema se je odzval tudi vabilu na Koroški večer. „Kaj podobnega moramo prirediti tudi pri nas v Merlebachu,“ je bil njih enoglasen sklep. Gospodu novomašniku Kaminu se za njegov obisk tudi na tem mestu iskreno zahvaljujemo. Prav tako njegovemu spremljevalcu, gospodu Danijelu Korenu, za tople pozdravne besede v dvorani.

FRANKFURT

Letos se lahko pohvalimo, da smo imeli za zaključek šolskega leta res lepo slovesnost — prvo sv. obhajilo. Za ta dan je bilo potrebno veliko priprav. Ne samo prvoobhajanci, tudi ostali otroci so prispeva-

li vsak svoj delež za ta praznik. Mašo smo začeli s sprevedom prvoobhajancev, ministrantov in staršev v cerkev, kjer nas je sprejela mogočna orgelska glasba, presenetila pa polna cerkev vernikov. Otroci so nam zapeli Ačkovo pesem Bratci in sestrice in tako pripravili praznično vzdušje. Prošnje za vse potrebe so pripravili otroci iz višje skupine in jih tudi sami brali.

Po maši je bila naša stalna dvorana premajhna za vse, zato so nam odstopili veliko viteško dvorano. Tam smo lahko skupaj nadaljevali gostijo: odrasli ob dobri kapljici in narezku, otroci pa so radi posegli po pecivu, ki so ga pripravile skrbne mamice. Daleč proč v tujini smo se spet počutili kot ena družina. Naj bi bila to vzpodbuda za vse nadaljnje nedelje.

Naslednjo soboto so otroci dobili spričevala. Za priden obisk in trud so zaslužili najboljše ocene. Tudi učenci v Darmstadtu, Mainzu in Lichu so dobili odlična spričevala.

Počitnice se nam bodo vsem priogle, da bomo lahko še bolj zavzeto nadaljevali z našim delom.

HILDEN

Ko je naš Franc Verlak obhajal svojo 70. rojstni dan, si nihče niti predstavljati ni mogel, da bo dva dni pozneje prestopil prag večnosti. Zgodilo se je na avtocesti v Avstriji, ko se je vračal iz Slovenije, kjer je praznoval velikonočne praznike in

Pok. Franc Verlak

Ob slovesnosti prvega svetega obhajila v Frankfurtu.

svoj rojstni dan. Njegov drugi dom je bil v Hildnu od leta 1961, ko je odšel v svet, da bi nekoliko lažje skrbel za svojo devetčlansko družino. Pokojni Franc je bil priljubljen med tukajšnjimi rojaki pa tudi Nemci, ki so visoko cenili njegovo pridnost in uslužnost. 22. aprila so se na domačem pokopališču v Dornavi od njega poslovili vsi, ki so ga imeli radi. Naj počiva v miru!

MÜNCHEN

Naj v kratkem opišemo življenje naše fare v zadnjem času:

Šmarnice smo obhajali kot vsa leta: ob delavnikih v naši župnijski kapeli, ob nedeljah s petimi litanijami po maši pri Sv. Duhu.

Telovske procesije po münchenskih cestah se je udeležila tudi lepa skupina naših narodnih noš, med katerimi so bili posebne pozornosti deležni otroci.

Skupina zakonskih parov se je udeležila dvodnevnega *srečanja zakoncev*, ki ga je vodil slovenski jezuitski pater v gradu Fürstenried na robu Münchna. Tam so imeli starši s svojimi otroki vso preskrbo, tudi prenočevali so tam. Vsi udeleženci

Fotografu se je le posrečilo ujeti aparat del udeležencev šolskega izleta iz Münchna pod Kampenwand.

Kakor že več let, tako smo tudi letos naložili v sicer manjše košarice kot nekdanj doma, velikonočna jedila in jih na veliko soboto nesli k blagoslovu v cerkev svetega Martina v Krefeldu. Čeravno jih je mnogo odšlo v domovino, da preživijo te praznike v krogu svojih domačih, se nas je še kar precej nabralo.

so bili nad srečanjem navdušeni in bi ga priporočili vsakomur.

Tridnevni farni izlet smo naredili na Dunaj.

Petek smo porabili za pot tja. Mimgrede smo se oglasili v Linzu, kjer nas je pristrčno sprejel tamkajšnji slovenski zdomski župnik in direktor svojih tovarišev v Avstriji g. Lavrič. Najprej nam je postregel s kranjskim kosilom, med njim nam z odgovori na naša vprašanja naslikal življenje in delo svoje župnije, potem nam pa razkazal mestno središče, z bližnjega hriba pa panoramo Linza. Za vso pozornost in prijaznost smo mu iz srca hvaležni.

Soboto smo začeli na Dunaju z mašo v cerkvi, kjer se zbirajo Slovenci — sprejel nas je tamkajšnji

slovenski župnik g. Ferenčak. Takoj potem nas je odpeljal g. Bister po Dunaju: po središču mesta peš (stolnica sv. Štefana, Hofburg, grobnica avstrijskih cesarjev, španska visoka šola lipicancev), bolj oddaljene zanimivosti smo si pa ogledali z avtobusom (grad Schönbrunn, „slovenski“ Dunaj z izredno zanimivo Plečnikovo cerkvijo). Sredi mesta nam je g. Bister preskrbel odlično kosilo, ki je bilo obenem silno poceni. Zelo smo gospodu hvaležni za vse dobrote. Proti večeru smo se odpeljali na zabavišče Prater, potem pa v vinski del Dunaja, Grinzing, kjer smo ob pristani kapljici peli po domače.

V nedeljo smo skupaj z dunajskimi Slovenci obhajali bogočastje —

Skupina münchenkih Slovencev na Dunaju v parku z gradom Schönbrunn.

ne prevelika cerkev je od navdušene petja naravnost bobnela — se po maši zadržali kakšno uro v baru slovenskega župnišča, kjer smo se naklepetali in napeli, pa seveda podprli, po kosilu se pa spet spravili na avtobus. Gospodu Ferenčaku smo iz srca hvaležni za vse, kar nam je na Dunaju nudil in oskrbel.

Domov smo se vozili skozi dež, a v prijetni družbi, ob slovenskem vozaču in ob kavi, ki nam jo je kuhala njegova ženka, je bila pot kratka.

Veseli smo, da smo bili na Dunaju, pa obenem hvaležni vsem, ki so nam ta izlet pripravili.

Šolski izlet smo po zahvalni šolski maši v domači kapeli naredili z dvema avtobusoma v Aschau v bližini Ciemsee, od tam pa z gondolami in peš pod Kampenwand. Vreme nam je bilo naklonjeno, čeprav so ves čas viseli nad nami črni oblaki. V planinskem svetu smo doživeli naravo v vsej mogočnosti: čudovite razglede, gorske rože, skale in čisti zrak. Nekateri so šli v skale, drugi so se igrali, tretji klepetali, peli, hodili... Lepo je bilo!

Julija in avgusta smo se po maši zbirali k mizam na živilskem trgu. Tudi ta zbiranja imajo neko privlačnost in domačnost. Ob besedi in pi-ju čas pod kostanji hitro mine.

nizozemska

Brunsum: Zakonca g. Janko Deželak in ga. Lojzka roj. Sentrih sta v krogu družine in prijateljev slavila srebrno poroko. G. Janko in ga. Lojzka sta zvesta sodelavca v naši skupnosti, za kar se jima topla zahvaljujemo. K jubileju jima iskreno čestitamo in kličemo: na mnoga srečna leta!

Gostovanje: Slovenska folklorna skupina je v juliju obiskala Slovenijo in v okrilju Izseljenske matice nastopila na več krajih. Naša skupina je bila povsod s simpatijami sprejeta in je izvedla slikovit program, ki je navdušil občinstvo.

Iskreno čestitamo!

švedska

Deseto binško srečanje v Vadsteni. — Za letošnjo binško nedeljo smo se Slovenci že desetič zbrali v Vadsteni. Deset let je že dovolj velika doba, da dosedanja srečanja lahko zagledamo v neki oddaljenosti in jih presodimo v njeni celoti. V določeni časovni odmaknjenosti z nekaj dobre volje odkrijemo, kako Sv. Duh vodi življenje posa-

meznika in skupnosti. Zamisel pokojnega patra Janeza Sodja, naj bi Slovenci iz Švedske vsako leto prišli skupaj in to ravno v Vadsteni, je nedvomno sad poslušnosti Sv. Duhu.

Povsod tam, kjer je razumevanje in čut za skupnost, je na delu Sv. Duh. Ta misel nam je bila letos še bližje, saj je naša desetletnica binškošnih srečanj sovpadala z obhajanjem svetega leta sprave.

Evharistično slavlje je povežalo naše misli in duha v ubrano skupnost. Potruditi se je bilo treba, da smo uskladili svoje petje in to se nam je posrečilo ob podpori našega organista Ludvika. Procesija okrog cerkve in pete litanije so nam bile priložnost, da smo dali duška svojemu razpoloženju v domači romarski pesmi.

Mašo je vodil glavni urednik Ognjišča Franc Bole. V pridigi je razpletel svetoletne misli: pokora, sprava in mir.

Spodbudil nas je, da preko napora in odpuščanja ter sprejemanja drug drugega gradimo mir v svoji bližnji okolici in v svetu.

Veseli smo bili, da je bil med nami, tako bomo od zdaj naprej še bolj z zanimanjem spremljali njegovo delo z Ognjiščem, preko katerega naredi toliko dobrega za vzgojo in medsebojno povezanost slovenske mladine doma in po svetu. Njegov obisk in njegove besede pa bo-

do pomagale tudi, da bomo odslej bolj cenili pomen dobre knjige in verskega časopisa za naše duhovno življenje.

Maša se je nadaljevala z agapo, bratskim obedom. Ni bil razkošen, a pripravljen je bil s skrbnostjo, ljubeznijo in svečanostjo. Sestre so nam pripravile mize v prostorih bivše samostanske kapele ter nam postregle z juho, kavo in sokovi. Naš stari znanec Milan Cigut iz Helsingbora pa nam je pripeljal izredno okusne kranjske klobase.

Ob kulturnem programu so pritegnili našo pozornost predvsem otroci s prostodušnostjo in prisrčnostjo. Z recitacijo in pesmijo so se nam predstavili Marko, Marinka in Helena iz Göteborga, Magdalena iz Köpingsa ter Nataša, Dragica in Helena iz Nybra. Štefanovičevi Renata in Irena iz Stockholma sta bili tudi letos deležni navdušenega ploskanja, saj sta pokazali, kako znata nastopati korajžno in samozavestno, čeprav sta med najmlajšimi. Otroci slovenske šole iz Landskrone so nam predstavili skeč iz Kekca. Od odraslih pa so nas razveselili s svojim ubranim petjem sestre Budja in zbor Lipa iz Landskrone.

Ni bilo ravno vroče ta dan, a Lastovke so poskrbele, da so se ob zvokih živahne melodije vsi lahko zavrteli in se tako pošteno ogreli.

Naša srečanja v Vadsteni so znamenovana z binškošmi, praznikom Sv. Duha. On je tisti, ki razširja na-

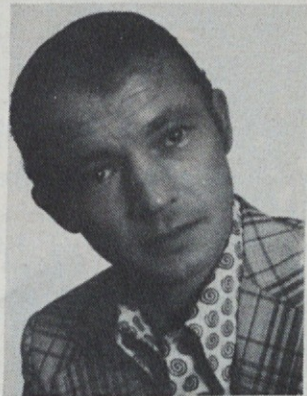
še srce, na trga iz osamljenosti in zaverovanosti vase ter izostruje čut za naše medsebojne vezi v razsežnosti vesoljne Cerkve, zlasti še na vezi med rojaki, ki izhajamo iz iste delne Cerkve v Sloveniji. Ko se za binškošti zberemo skupaj, se Slovenci iz raznih krajev Švedske med seboj spoznamo in izmenjamo izkušnje, spomnimo se Cerkve doma in rojakov, ki živijo raztreseni po svetu. Tudi rojaki v Nemčiji so bili za binškošti zbrani na svojih srečanjih. Od njih smo dobili pozdrave. Z izseljenci v Angliji pa smo si bili blizu po njihovem izseljeniškem duhovniku Ludviku Rothu, ki se je udeležil našega srečanja. Bog daj, da bi iz leta v leto bolj cenili delovanje Sv. Duha, ki nas zbira in osrečuje.

OLOFSTRÖM

Domači in Slovenci iz Olofströma so se 22. aprila v Jämshögu *poslovili* od komaj 40-letnega Stanislava Škrta, ki ga je 7. aprila zahrbtna bolezen iztrgala iz naše srede. Pokojni Stanislav se je rodil na praznik sv. Treh kraljev 1943 v Levpi, blizu Kala nad Kanalom. Pred 19 leti je prišel na Švedsko, si tu poiskal svojo življenjsko družico in si ustvaril družino. Ko izrekamo svoje sožalje ženi Stini, trinajstletni hčerki Karini in devetletnemu sinu Kentu ter drugim domačim, prosimo Boga, naj mu da uživati sadove ljubezni, ki ji je bilo dano dozoreti v tako kratkem času.

GÖTEBORG

4. junija smo v Göteborgu *krstili* Veroniko Christino, hči Maksimilija-

Pok. Stanislav Škrt iz Olofströma

na in Lene Christine Donko. Staršem čestitamo, mali Veroniki Kristini pa želimo, naj raste v veri in uspešno zori v milosti krščanskega poklica.

ŠVICA

ŠVICA

Romali smo v Fatimo. — Naše življenje je hoja proti večnosti, se pravi — romanje. „Naša domovina je v nebesih“ (Flp 3, 20), je zapisal apostol Pavel. Da bi se tega čim bolj zavedali in obenem kot v potrdilo te zavesti, se verni ljudje poda-

Živahna glasba Lastovk je navdušenim plesalcem nabrusila pete.

Slovenska cerkvena pesem se razlega ob obali jezera Vättern.

Letošnji prvoobhajanci v Zürichu

jajo tudi na božjo pot, saj je tudi ves smisel, pomen in namen vsakega romanja poživljanje in utrjevanje zvestobe na življenjski poti.

Iz Švice se nas je skupina Slovencev letos podala na romanje v Fatimo. Bilo je to na praznik Gospodovega vnebohoda, 12. maja. Sredi popoldneva smo se zbrali na züriškem letališču Kloten, od koder smo poleteli z letalom na Portugalsko. Na lizbonskem letališču nas je najprej pričakala prijazna vodnica Rafaela, ki je govorila tudi nemško. Z avtobusom smo se odpeljali v smeri proti Fatimi do hotela Sao Martinho, kjer smo večerjali in prenočevali.

Drugi dan je bil praznik Fatimske Marije. Ko smo prišli na ogromen prostor pred fatimsko baziliko, smo takorekoč potonili v morje neštete množice ljudi, ki so prišli Marijo počastit, jo prosit, se ji zahvalit... Prav tedaj se je začela maša, ki je potekala v več jezikih. Tu „ni več Juda, tudi ne Grka; kajti vsi smo eno v Jezus Kristus“ (prim. Gal 3, 28). Po kosilu smo v popoldanskih urah opravili razne pobožnosti, se slikali in kupovali spominke, dokler ni prišel ob 19. uri najlepši trenutek, ko smo se zbrali v Marijini kapeli pred oltarjem k evharističnemu slavlju. Vneto sodelovanje in ubrano petje, pa vmes še tihe želje

in prošnje — vse to je bogatilo naše slovensko mašno bogoslužje. Zares nepozabno doživetje!

V soboto smo se z avtobusom odpeljali v glavno portugalsko mesto Lizbono, kjer smo najprej imeli v salezijanski cerkvi mašo, nato pa smo si ogledali razne znamenitosti (med drugim zelo stare čudovite kraljevske kočije) in tudi preproščeno obrobnege dela mesta.

Polni lepih vtisov in spominov smo se v nedeljo po maši odpravili na letališče, od koder smo poleteli zopet nazaj v Zürich-Kloten. Hvaležni Bogu in Mariji, kakor tudi organizatorjem in sodelujočimi za srečno in lepo romanje, ki smo mu že v pripravi nanj pridali še svetoletni značaj, smo se razšli na svoje domove. Med poslavljanjem pa je bilo slišati tudi večkrat ponovljeno vprašanje: „Kam pa prihodnje leto?“

Na binkoštni ponedeljek smo imeli majhno romanje na Heiligenkreuz/Lu. Ob 10.30 smo imeli mašo in nato še pobožnost križevega poto. Vreme pa nam jo je, žal, pošteno zagodlo, zato z načrtovanim piknikom po maši ni bilo nič, pač pa so nam v gostilni dali primeren prostor, da smo se lahko okrepcali.

Na nedeljo, 12. junija, je bilo *prvo obhajilo* v Zürichu in (prvič) v Solothurnu. V Zürichu je ob izredno veliki udeležbi bila kar nekam ganljiva obnovitev krstnih obljub, ki so jo

dragi bravci!

Ob 40-letnici Mussolinijevega padca je KATOLIŠKI GLAS (Gorica-Trst, 28. jul. 83) zapisal tudi: „Z Mussolinijevim padcem se je znova izpričala resnica, da diktature trajajo, dokler trajajo, prej ali slej pride njihov konec... V zadnjih 40 letih je nekaj (diktatur) ostalo, posebno je ostala dokaj trdna diktatura Sovjetov v Kremiju. Kljub temu smemo verjeti, da bo tudi te diktature konec, kakor je bilo konec carjev. Gre le za vprašanje časa in načina.“

Primorski Slovenci smo se Mussolinijevega padca razveselili bolj kot Italijani, ker smo fašistično diktaturo bolj občutili kot drugod v državi; za nas ni bila samo politična diktatura, temveč tudi rasiistična diktatura, ki nam je napovedovala narodno smrt. Veseli smo upali v lepšo prihodnost po končani vojni. Upali smo in verovali v demokratično prihodnost v obnovljeni Jugoslaviji. S tem upanjem in s to vero so šli naši možje in fantje v gozd k „četnikom“ oz. k partizanom. Povečini so v to slepo verovali. Tudi potrebnih in nepotrebnih žrtev se niso ustrašili.

Toda, ali so se njihovi upi izpolnili? Številni znaki kažejo, da gredo v Jugoslaviji naproti novemu centralizmu in unitarizmu in da postaja stabilizacija samo pretveza za uvajanje novega beograjskega centralizma... Tako je povsod, kjer ni demokracije, kjer ne odloča ljudstvo.“

Lep pozdrav!

Uredniki

naredili prvoobhajanci; v Solothurnu pa so vsi navzoči pozorno prisluhnili deklamaciji, s katero so tri deklice (dve pred obhajilom in ena po obhajilu) pozdravile oba prvoobhajanca in jima zaželele vztrajnost z Jezusom. Božji blagoslov naj spremlja prvoobhajance in njihove starše!

Tudi letos bo naše *letno romanje k Mariji v Einsiedeln* v nedeljo, 25. septembra. Na to romanje in srečanje pri Mariji ste vabljeni vsi Slovenci in Slovenke, ki živite v Švici. Prav tako ste vabljeni naši rojaki in rojakinje, ki živite onstran švicarskih meja in vsi iz domovine. Želimo, da bi vas čimveč prišlo v narodni noši, ki povsod vzbuja veliko pozornost.

Spored romanja:

Od 10. do 12. ure spovedovanje v kapeli na levi strani cerkve spredaj.

Ob 10.30 uri spokorna pobožnost križevega pota, če bo vreme dopuščalo. Zbiranje pred cerkvijo na desni strani pri prvi postaji.

Ob 12.15 uri maša s pridigo škofa, ki bo prišel iz domovine. Somaševali bodo vsi prisotni duhovniki. Med mašo bo birma in ljudsko petje. Po maši pete litanije Matere božje v milostni kapeli. Po pobožnosti v cerkvi svkupno slikanje, če nam bo vreme naklonjeno. Kosilo v hotelih St. Georg in Rot Hut.

Na veselo svidenje v Einsiedeln!

slovinci ob meji

GORIŠKA

V Devinu so 8. maja imeli slovenski praznik. Novo šolo so poimenovali po Josipu Jurčiču. Mladina je pripravila lepo akademijo. — V Gorici so se 10. aprila srečali slovenski in goriški skavti. Pri raznih tekmah je sodelovalo 200 skavtov in skavtinj. — Zveza slovenske katoliške prosvete je priredila v aprilu na Goriškem kar 19 raznih kulturnih nastopov. — Šolo v Rupi so poimenovali po tolminskem pisatelju dr.

Ivanu Preglju. Spominski kip je odkrila pisateljeva hčerka Bazilija. Otroci so pripravili spominsko akademijo. — 30 otrok slovenske duhovnije v Gorici je imelo v cerkvi na Travniku slovesnost prvega obhajila. — Na binkoštni ponedeljek je bila v cerkvi sv. Ignacija slovenska birma. 26 birmancev je prejelo zakrament svete potrditve. — Od 27. do 30. maja so priredili v Cankarjevem domu v Ljubljani dneve slovenske zamejske kulture v Ljubljani. Prireditev je bilo veliko. Razstavljena so bila vsa dela, ki so v zadnjih desetih letih izšla. Boleče je vplivalo, ko so iz razstave umaknili Katoliški glas in vse knjige Vinka Beličiča in Franca Jeze. V Sloveniji še vedno vlada kulturni „stalinizem“. — Pri junijskih volitvah so bili izvoljeni v pokrajinski goriški svet Slovenci: dr. Mirko Špacapan na listi SSK, Jože Cej (socialist) in Aleksandra Devetak (KP). — Društvi F. B. Sedej in ansambel Lojze Hlede s sodelovanjem domače občine sta priredila zamejski festival domače glasbe. Nastopilo je 15 ansamblov. Poslušavcev je bilo veliko.

TRŽAŠKA

Bogoslovnega tečaja, ki se je vršil od 8. do 10. avgusta v hiši Le Beatitudini nad Trstom, se je udeležilo 50 duhovnikov, med njimi 9 izseljenških. — Škofov vikar za Slovence na Tržaškem, msgr. dr. Lojze Škerl je postal papeški prelat. — Mladinski zbor Vesela pomlad je ob 5-letnici delovanja priredil slavnostni koncert. Zbor vodi ravnatelj Finžgarjevega doma na Opčinah, g. Franc Pohajač. — Na Proseku so se srečali 9. junija duhovniki in redovniki ter redovnice iz tržaške in goriške nadškofije. — Slovenske šolske sestre so 11. junija praznovale 60-letnico, odkar imajo v Trstu svojo provinco. — Provinca ima 10 postojank, dve v Egiptu. Šteje sedaj 72 sester. — Pri junijskih volitvah v deželni zbor za Furlanijo in Julijsko krajino je bil izvoljen spet dr. Štoka. Od Slovencev je v zboru tudi prof. Ivan Bratina, izvoljen na listi KPI. — Na Tržaškem sta praznovala zlato mašo dva duhovnika ljubljanske škofije, ki delujeta že od leta 1945 tam: dr. Jože Prešeren, ki je kaplan pri sv. Antonu novem in župni upravitelj na Trebčah. Obenem je voditelj Marijine družbe in izdajatelj mla-

dinske revije Pastirček; drugi pa je msgr. Jože Jamnik, župnik v Borštu nad Trstom. — Škof Bellomi je imenoval za novega kanclerja tržaške škofije župnika v Barkovljah, g. Lojzeta Župančiča.

KOROŠKA

Tudi letos je Slovenska gimnazija ob koncu šolskega leta priredila slavnostno akademijo. V soboto je bila v Bistrici v Rožu, v nedeljo, 15. maja, pa v dvorani Delavske zbornice v Celovcu. — Vodstvo katoliške otroške mladine je na praznik Vnebohoda priredilo v Dobrli vasi „otroški dan“. — Tudi katoliška mladina iz spodnje Koroške je imela svoj dan. Vršil se je 29. maja v Šmihelu pri Pliberku. — Slovenski atletski klub ima svoje nogometno moštvo, ustanovljeno leta 1970. Letos se je nogometna posrečilo, da bodo v jeseni igrali v koroški ligi. — Ob 75-letnem delovanju slovenskih šolskih sester v Št. Jakobu v Rožu je izšel poseben zbornik, ki je živa priča sesterskega dela med koroškimi mladimi Slovenci. — Slovensko prosvetno društvo Zarja je v Železni Kapli v farni dvorani zaigralo Župančičevo dramo Veronika Deseniška. — Igravci bilčovske Bilke so pa doma zaigrali igro: Ni res, pa le verjamem. — Slovensko prosvetno društvo Rož iz Št. Jakoba je 12. junija priredilo koncert. Dvorana je bila nabitopolna. Težo koncerta so nosili pevci Roža in Danice.

naša luč

eden najbolj zanimivih slovenskih listov

mora v vsako slovensko hišo

v izseljenstvu, zdomstvu, zamejstvu in doma

slovinci po svetu

AVSTRALIJA

Na binkoštno nedeljo so sydneyški Slovenci poromali k Materi božji v Earlwoodu. — Versko središče v Kewu (Melbourne) je v maju pripravilo s sodelovanjem Slomškove šole materinsko proslavo. Posebno so navdušili harmonikarji, ki jih vodi g. Debernig. — Že tretjič zapovrstjo je postal na tekmo vanju, ki je bilo letos v Adelaidi, prvak v igranju harmonike mladi rojak Branko Tomažič-Srnc. V jeseni bo šel študirat v Kanado in ZDA. — Slovenski verski centri v Avstraliji (Melbourne, Sydney in Adelaide) se pripravljajo na mladinski koncert, ki bo v nedeljo, 29. avgusta, v Kewu. — Nekdanje prostore s cerkvijo, ki jih je imela slovenska katoliška Misija v Adelaidi v najemu in pogodba zanje se še ni iztekla, so prevzeli Vietnamci.

ARGENTINA

Pred 50 leti je izseljenski duhovnik v Argentini, mons. Janez Hladnik ustanovil duhovni mesečnik Duhovno življenje. Zlati jubilej so obhajali v Slovenski hiši na Ramon Falcon. Naj bi še naprej ohranjal izseljence verne in narodu zveste! — Zavetišče za stare in onemogle Zavetišče škofa dr. Rožmana je imelo v maju svoj občni zbor. Trenutno je tam 13 rojakov. V zadnjem času so dogradili prvo nadstropje z 11 sobami. Leta 1982 so štirje ostareli odšli v večnost. — V cerkvi Marije Pomagaj ob Slovenski hiši so 29. maja obhajali žegnanje. Predpoldne je bila maša narodnega direktorja mons. Oreharja ob somaševanju štirih izseljenskih duhovnikov, popoldne pa v dvorani spominska akademija, ki so jo pripravili učenci Jegličeve šole. Žegnanje so zaključili s petimi litanijami in obnovo posvetitve brezmadežnemu Marijiniemu srcu. — V juniju so po vseh slovenskih naseljih in domovih v Argentini priredili spominske proslave padlih rojakov med drugo svetovno vojno. Glavna proslava je bila 5. junija v Slovenski hiši. — Slovensko planin-

ska društvo, ki ima svoj sedež v Bari- ločah, je imelo 4. junija občni zbor. V zadnjem času so obnovili Petričkovo kočo pod Skalco in začeli delati stezo na Cerro Capilla. — V Mendozi so 5. junija imeli koncert slovenskih pesmi. Obenem so proslavljali 75-letnico pevo- vodje g. prof. Božidarja Bajuka. Največ odpetih pesmi je komponiral njegov oče, Marko Bajuk, nekdanji ravnatelj klasične gimnazije v Ljubljani in be- gunske gimnazije na Koroškem.

ZDA

V soboto, 9. aprila, so v dvorani pri sv. Vidu v Clevelandu obhajali 75- letnico mesečnika Ave Maria, ki ga iz- dajajo slovenski frančiškani v Lemontu. V nedeljo je pa Zveza oltarnih društev organizirala pri sv. Vidu kosi- lo, katerega čisti dobiček je bil name- njen mesečniku. Znašal je 3572 dolar-jev. — Newyorške Slovence je razburila vest, da nameravajo v Lemontu od- poklicati slovenskega župnika na fari sv. Cirila, menda zaradi pomanjkanja duhovnikov. — V Clevelandu je 28. marca umrla ga. Marija Meglič, bolj poznana kot žena pisatelja Karla Mau- serja. Pokojna je bila ena od nabiralk denarja za slovenske študente na Koroškem. — V Fairfieldu (Con.) so go- stovali 14. maja slovenski igravci iz Toronta. V farni dvorani pri sv. Križu so predstavili opereto Angel z avtom. — Mladi harmonikarji, ki jih vodi Rudi Knez, so priredili 21. maja v avditoriju pri sv. Vidu v Clevelandu koncert. Pol- no dvorano so harmonikarji navdušili.

KANADA

V župniji Marije Brezmadežne je maja prejelo prvo obhajilo 20 deklic in 35 dečkov. — Z materinsko proslavo se je zaključil pouk slovenske šole v Torontu. V Novem Torontu so jo zaključili že zadnje nedeljo v aprilu z zaključno akademijo. — Cerkev in župnišče na slovenski župniji sv. Vladimira v Montrealu sta že toliko dograjena, da so bili velikonočni obredi v novi cerkvi. Predvideno je, da jo bo 11. septembra posvetil mariborski škof dr. Kramber- ger. — V Montrealu je za srčno kapjo umrl 8. aprila g. Anton Koritnik, eden od stebrov tamkajšnje župnije in poro- čevalec za Ameriško domovino. Doma je bil iz Device Marije v Polju.

AKSA:

PRIDIGA KARDINALA KUHARIČA V MARIJI BISTRICI

(Nadaljevanje s 13. strani)

koli položaju tudi svoj verski tisk; da ima pravico, sodelovati pri za- kramentih in mašah svoje Cerkve. To je naša zahteva za slehernega vernega občana te dežele in te na- še domovine.

Zato ne želimo biti stalno pod ne- kim vprašajem. Ne želimo, da se nam kar naprej dajejo neke nalep- ke; izjavljamo, da je to proti miru; to je proti sožitju; to je proti dostoj- nstvu človekove osebe in neod- tujljivih človekovih pravic.

Naša vera je svetloba in po njej smo mi prek resnice svojega živ- ljenja svetloba. To ni sužnost, to je svoboda. Svoboden je človek s čis- to vestjo, svoboden je božji člo- vek. On ne more trpeti zaradi zla, ki bi ga storil, ker ga ne dela, marveč lahko trpi samo zaradi dobrega, ki ga dela. A resnico moramo živeti!

AKSA, Zagreb, 15. jul. 83/Priloga.

na kateri slovenski tečaj v tujini?

Pri priznavanju posameznih razre- dov tujih osnovnih šol in pri nostrifi- kaciji (= priznanju veljavnosti) spričeval o končani osnovni šoli se upošteva (domâ) predvsem, koliko in katere razrede je učenec uspešno končal v tujini. Obiskovanje dopol- nilnega pouka slovenskega jezika v tujini ni pogoj za nostrifikacijo spri- čevala tuje osnovne šole.

NAŠ DELAVEC, Ljubljana,
jul./avg. 80/10.

**Obiskovanje slovenskih teča-
jev v tujini, ki jih organizira ju-
goslovanska oblast, torej ni
pogoj za nadaljevanje otroko-
vega šolanja domâ. V primeru,
da je v nekem kraju v zdomst-
vu več tečajev (tisti, ki ga pri-
pravlja Cerkev, in tisti, ki ga
pripravlja oblast), se bodo mo-
rali starši pač odločiti za tiste-
ga, ki otroku več nudi. Pri tem
ne gre spregledati dejstva, da
dajejo tečaji otrokom tudi živ-
ljenjsko usmeritev, tako ali tako.**

ali smem skrivati, kdo sem?

(nadaljevanje s str. 5)

BITI V MANJŠINI

Iz navedenih štirih dejavnikov, ki potiskajo vernega kristjana v sodobnem svetu, predvsem pa v naši marksiistično zamišljeni družbi, v manjšino in na rob dogajanja, ni težko razbrati, da je ta položaj enkratno: Člani manjšine so izpostavljeni občutku manjvrednosti.

Nemalokrat se potem manjšina zapre sama vase, v nekakšen zaprt krog. Na drugi strani pa srečamo pojave popolne vdaje manjšine okolju. Tam, kjer se ne prenese, da so ljudje drugačni in med seboj različni, ljudje sami več ne zmorejo prenesti svoje različnosti in pred večino kapitulirajo. Ni treba posebej poudarjati, da sta obe skrajnosti nevarni.

Večina, ki v sebi ni trdna in ni gotova, ampak se manjšine boji, manjšino prezira. Prezir, poniževanje, omalovaževanje, nasilje in tlačjenje drugega zato, ker je drug in drugačen, je vedno znamenje notranje negotovosti in občutka ogroženosti. Največji uspeh, ki ga ima lahko takšna večina nad manjšino, doseže ta večina prav takrat, ko se ji posreči vcepiti manjšini občutek manjvrednosti in sramu pred samo seboj. S tem pripelje njene člane do roba nezvestobe in kapitulacije.

Tudi v tej luči je treba ocenjevati v Sloveniji proticerkveno propagando v

šoli, stalno pogrevanje tako imenovanih „grehov Cerkve“ iz preteklosti kakor tudi zamolčevanje vsega tistega, kar bi lahko Cerkvi povečalo ugled, okrepilo njen pomen danes in močnejše pokazalo njeno navzočnost ter njeno življenjskost v naši družbi.

Pomemben dejavnik narodnega in nazorskega ponosa članov naroda je tudi ukoreninjenost v lastni preteklosti. To preteklost je treba poznati, ceniti, se zanjo zanimati, jo oživljati, iz nje ustvarjalno živeti. Današnji otroci poznajo iz šole predvsem zgodovino Slovencev zadnjih petdesetih let, medtem ko je vsa ostala zgodovina potopljena v mrak nevednosti in nepomembnosti, nad katerim plava nekaj posplošenih svetovnonazorskih in enostranskih sodb. Tako ostane slovenskemu pomeščanjenemu porabniku edina opora sedanja večina, kateri se prilagaja in bolj ali manj iskreno „tuli z njo“.

Človek je res človek, ko se odloči za osebno življenje, ko začne presegati svoje zgodovinske in družbene okoliščine in se dviga nadnje. Braniti pravico do drugačnosti in do njenega spoštovanja pa pomeni tudi braniti narodovo notranjo svobodo in duhovno zdravje.

Če sem veren, se čutim odgovornega pred Bogom in svoboden od vsakega družbenega in političnega pritiska.

Anton Stres

Op.: To predavanje je imel prof. dr. Anton Stres na teološkem teča-

ju za študente in izobražence (novembra 1982) v Ljubljani. Predavanje smo za objavo v Naši luči skrčili in nekatere izraze ponašili.

dobri pastir

(nadaljevanje s 7. strani)

jec“, ga je v devetih letih spoznala vsa katoliška Slovenija. Njegov čisti značaj, duhovniška osebnost in neobičajno velika delavnost so bili gotovo tisti nagibi, ki so nagnili škofa Jegliča, da je zaprosil zanj kot za svojega pomočnika in naslednika na ljubljanskem škofovskem sedežu.

17. marca 1929 je imenoval papež Pij XI. prof. Rožmana za ljubljanskega pomožnega škofa in Jegličevega naslednika. Vsa Slovenija se je imenovanja močno zveselila, Ljubljana mu je pripravila veliko slavje, sam pa je dejal: „Zdaj sem se sprijaznil z mislijo, da bom nekoč visel na cestni svetilki v Ljubljani.“ Slutil je, kakšni časi prihajajo.

Res mu je med revolucijo obljubljala KPS takšno smrt. Njegovi prijatelji na Koroškem so ga pa z zvižajo izvabili iz Ljubljane. Njegov šofer ga ni hotel potem, čeprav je škof Rožman to od njega zahteval, peljati nazaj domov, ker je vedel, kakšna usoda ga tam čaka. Vsako zatrdjevanje, da je škof Rožman od doma pobegnil, je čisto navadna laž.

kdo pravi, da se doma ne smejejo?

USPELO NAM JE TRG STABILIZIRATI: POMANJKANJE NEKATERIH IZDELKOV JE REDNO.

Tovariši! Ali ste že kdaj slučajno zadeli žebelj na glavo in zakaj ne?

VSE JE V DELAVSKIH ROKAH. KAJ PA V ŽEPIH?

Marsikdo se je povzpел na zeleno vejo šele, ko se je vrnil iz gozda.

IZKORIŠČANJE ČLOVEKA PO ČLOVEKU NI DOVOLJENO. KAKO PA JE Z IZKORIŠČANJEM ČLOVEKA PO NEČLOVEKU?

Nočemo zgodovine, dokler ne gredo nekateri ven.

V VOJNEM ČASU NOSIJO BOJEVNIKI GLAVO V TORBI. NEKATERI JE ŠE VEDNO NISO IZVLEKLI.

Standard se nam je zvišal. Še celo resnica ni več gola.

V PARTIJO SPREJEMAMO DELAVCE, PA NE GRE. KAJ KO BI POSKUSILI SPRAVITI PARTIJE V DELAVSTVO?

Človek se vzpenja vse više, dokler ne pride do dna.

po Pavlihu

oglasi

• Dragi rojaki! Za Vašo SELITEV v domovino se Vam toplo priporočamo. — Obrnite se na naslov: Gebr. HORŽEN, Möbeltransporte, Herderstraße 36, D-40110 Hilden bei Düsseldorf. (Telefon 02 1 03 - 44 5 62). — Informacije dobite pisмено ali po telefonu v slovenščini ali nemščini.

• Potujete v Rim? Dobrodošli v hotelu BLED, Via S. Croce in Gerusalemme 40, 00185 Roma, tel. (06) 777 102. Na razpolago so Vam komfortne sobe s kopalnico, klimatičnimi napravami in radiom, lastni parkirni prostor in restavracija v alpskem slogu. Zagotovljeno Vam je prijetno občutje med slovenskim osebjem. Lastnik: Vinko Levstik.

• Tapainer-aparati in traki za vezenje trsov, JEANS-HLAČE DM 5.—; velika izbira AVTO-RADIEV in RADIOAPARATOV s kaseto. Razni stroji in orodje. Zahtevajte naš prospekt! — JODE-BILLIGMARKT, Marsstraße 15, D-8000 München 2, BRD.

• PREVAJANJE V MÜNCHNU — Dipl. filolog JOSEF ARECH Vam uradno uredi prevode iz slovenščine in srbohrvaščine, piše prošnje in nudi pravno pomoč; pouk nemščine in slovenščine. — 8000 München 45, Situlistr. 71b (U-Bahn 6, postaja Freimann), tel. (089) 32 68 13.

• Enostanovanjsko hišo — polovico dvojčka — PRODAM v Ljubljani pod Rakovnikom. Hiša je v neposredni bližini cerkve, zdravstvenega doma, trgovskega centra in avtobusne postaje. Je podkletena, enonad-

stropna, z izdelanim podstrešjem, garažo, dvema kopalnicama, telefonom in centralno kurjavo. Obsega 200 m² stanovanjske površine in 230 m² vrta. Vseljena je 14 let. — Informacije po telefonu 0 61 - 219 049.

• PRODAM cementninarsko delavnico za izdelovanje cementnih blokov. Delavnica je 50 km od Ljubljane na asfaltirani cesti ob dolini Krke. — Interesenti se naj oglasijo pisмено ali osebno na naslov: Rudolf Hrovat, Spodnja Drava 8, 61295 Ivančna gorica, YU.

• PRODAM enonadstropno hišo, dograjeno do tretje faze, velikost 10 x 11 m z dvema stanovanjema in možnostjo dograditve ostrešnega stanovanja, veliko garažo in vrtom v turistično zelo obiskanem kraju Ljubno ob Savinji. Možnost tujskega prometa. Pojasnila daje Joseph Arech, D-8000 München 45, Situlistraße 71b, tel. (089) 32 68 13. Prodaja je možna samo za tujo valuto.

• PRODAM hišo z dvema gostilniškima prostoroma, desetimi tujskimi sobami in komfortnim stanovanjem. Hiša je nova, s telefonom, centralno kurjavo in toplo vodo. — Informacije daje Kristina Rahten, Sladki vrh 10 pri Mariboru. Tel. 0 62 644 - 474 ali 63 18 30.

• PRODAM gradbeno parcelo 3200 m² v mirnem, lepem kraju v Kočevju na Dolenjskem, Slovenija. — Informacije daje Hanna Knizia, Astenweg 9, D-5620 Velbert 1, tel. 0 20 51 - 61 162, BRD.

• PRODAM hišo z velikim vrtom v Podgori 31, v Sloveniji. — Pojasnila daje Angelca Perč, Podgora 31, 68270 Kriko, Slovenija.

• IŠČEM hišo v okolici Kranja ali na Gorenjskem. — Ponudbe na: J. Dresar, Breilstraße 8, D-42 Oberhausen 12, BRD.

• V Ptujtu PRODAM nedograjeno enonadstropno hišo z velikim vrtom, mestnim vodovodom in centralno kurjavo. — Pojasnila dobite po telefonu št. (0 63 33) 65 887 v Nemčiji ali osebno Gomiščekova 6 (Ojnik) v Ptujtu.

• PRODAM štirisobno stanovanje (85 m²) z dvema garažama v stolpnici Ljubljana-Šiška. — Pojasnila po telefonu München 0 89 - 83 49 302.

• SLOVENEK, trenutno še v tujini, star 40 let, z manjšo kmetijo, želi spoznati verno dekle. Starost ni pomembna. — Naslov posreduje uprava „Naše luči“, če pošljete pristojbino kot je navedena v temnem pasu spodaj. (Štev. 3)

• VDOVEC, 59 let, profesionalac, želim spoznati verno dekle ali vdovo, ki bi hotela imeti zvestega moža. Želim mirno in pošteno življenje kje v naravi. Imam svojo hišo in nekaj imetja. — Naslov posreduje uprava „Naše luči“, če pošljete pristojbino kot je navedena v temnem pasu spodaj. (Štev. 6)

preberite!

PREVODE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece: Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslovani. Pri izpolnjevanju vseh formularjev napišite pri rojstnem kraju vedno: Slovenija-Jugoslavija.

MALE OGLASE sprejema uredništvo „Naše luči“ do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih glasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 200 avstrijskih šillingov, vsaka nadaljnja beseda pa 5 avstrijskih šillingov (ali pa enaka vrednost v drugi valuti). Oglase je treba vnaprej plačati. Uredništvo posreduje le naslov oglaševalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševalca, naj pošlje v pismu v denarju ali v mednarodnih poštnih kuponih pristojbino za dvoje pisem za tujino.

ni vsak, ki se ti smeje, tvoj prijatelj!

„Kaj pomeni NNNP?“

„Nič Nas Ne sme Presenetiti.“

„Ne, sedaj ne več. Sedaj pomeni:
Nič Nimamo Na Policah.“

o

„Slišal sem, da je najboljšo sredstvo za čiščenje avta zmes bencina in mleka. To sem zmešal v latvico in jo postavil k avtu. Prišel je maček, ko sem moral še po krpo v hišo, in mi vse popil. Potem je skočil na drevo in začel letati gor in dol po drevesu. Naenkrat se je ustavil in padel kot mrtev na tla.“

„Pa se je ubil?“

„Ne, samo bencina mu je zmanjkalo.“

o

Avtobus pelje na vrh hriba ritensko. Sredi hriba vpraša šoferja neki pešec, zakaj tako vozi.

„Ker ne vem, če bom zgoraj avtobus lahko obrnil.“

Isti avtobus pelje tudi s hriba ritensko. Sredi hriba vpraša šoferja isti pešec, zakaj pelje tudi nazaj ritensko.

„Ker sem zgoraj lahko obrnil.“

o

„Ata, ali bi rad piškot?“

„Ne, hvala.“

„Sedaj pa ti mene vprašaj!“

o

„Čarovnikov“ nastop je bil močno dolgočasen.

„Ali ima slučajno kdo pri sebi paradižnik?“ je vprašal „čarovnik“ gledavce.

„Ko bi ga imel,“ mu je nekdo zaklical, „bi ga vam že zdavnaj vrgel v glavo.“

o

„Moja žena je takšna ljubiteljica lepote, da je tapecirala na stranišču celotno notranjo stran školjke.“

o

„Dragica, ali so golobi res najbolj neumne živali?“

„Res, golobček moj.“

o

Ježek se je zgubil. Tava po vrtu in končno prileze do kaktusa ter vzklikne: „Mama, ali si ti?“

o

V gostilni.

Gost: „Prinesli ste mi samo pol krožnika juhe.“

„Pokusite jo, pa mi boste hvaležni.“

o

Sodnik obtožencu: „Včeraj sta vas pripeljala v zapor dva policaja, kajne?“

„Ja.“

„V pijanem stanju?“

„Ja, oba.“

o

Na zborovanju je govoril neki politik. Po govoru mu reče prijatelj: „Včeraj si bil boljši.“

„Kako, saj včeraj sploh nisem govoril?“

„Saj ravno zato.“

o

Oglas:
PRODAM VELIKO PARCELO OB
MORJU. OGLEDE VSAK DAN OB OSEKI.

o

Ponoči vpraša pijanček mimoidočega: „Koliko je ura?“

Ta ga udari po glavi in pravi: „Ob udarcu na gong je bila ena.“

„Hvala Bogu, da ga nisem vprašal ob štiriindvajsetih.“

o

Svojo fotografijo je poslala Klubu osamljenih src. Vrnili so ji jo s pripombo, da tako osamljeni spet niso.

o

V boljši gostilni igra vsak večer violinist. Nekoč stopi po polnoči k vinjenemu gostu: „Kaj želite, da vam igramo?“

„Nem vem . . . Kakšno melodijo mi svetujete k prazenim jetrom in cvičku?“

o

Američan se pelje v vlaku po Španiji. Vlak vozi silno počasi in na vsaki postaji čaka zelo dolgo. Na lepem se

ustavi med postajama, ker se je na progo ulegla krava. Strojvodju se le s težavo posreči, da kravo spravi s proge.

Vlak pot nadaljuje. Čez dve uri se spet ustavi med postajama.

Američan gre k strojvodju: „Kaj se je pa sedaj zgodilo?“

„Spet krava. In sicer ista kot prej.“

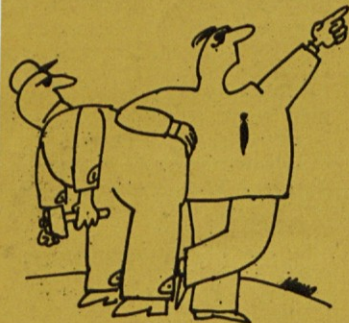
o

V uglednem lokalu neki gost pri jedi zelo močno cmoka. Približa se mu glavni natakar: „Ali vam lahko kaj pomagam?“

„Ne, čemu le?“

„Zaradi hrupa, ki ga delate, sem mislil, da se utapljate.“

od doma

„Tovariši, opreti se moramo na lastne sile!“

Po PAVLIHU

Erscheinungsort: Klagenfurt
Verlagspostamt: A-9020 Klagenfurt
Viktringer Ring 26
P. b. b.

SLOVENSKI DUHOVNIKI PO EVROPI

ANGLIJA

Ludvik Roth, 62, Offley Road, London SW9 OLS. (Tel. 01-735-6655).

AVSTRIJA

Ciril Lavrič, Kirchenstr. 1, 4053 Haid b. Ansfelden. (Tel. 07229 - 88 3 56).

P. Jožef Lampret, minorit, Mariahilferplatz 3, A-8020 Graz.

Stanislav Gerjolj CM, Rennweg 40, 6020 Innsbruck.

Štefan Ferenčak SDB, Seitzerg. 5/II, 1010 Wien I.

(Tel. 0222 - 63 25 07).

Slovenski pastoralni center, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien.

(Tel. 0222 - 55 25 75).

Slovenski socialni urad, Seitzerg. 5/II, 1010 Wien I. (Tel. 0222 - 63 25 07).

Janez Žagar, Feldeggasse 1, 6800 Feldkirch, Vorarlberg.

(Tel. 05522 - 26 4 04 ali 05522 - 21 5 85).

Slovenski dušnopastirski urad, Fridtjof-Nansen-Str. 3, 9800 Spittal/Drau.

(Tel. 04762 - 37 1 24).

BELGIJA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eisden. (Tel. 0032/11/76 22 01).

Kazimir Gaberc, avenue L. Empain 19, Marcinelle, B-6001 Charleroi.

(Tel. 071 - 36 77 54).

FRANCIJA

Nace Čretnik, 78 Avenue Gambetta, 75020 Paris. (Tel. 1 - 361 80 68).

Jože Flis, 3 Impasse Hoche, 92320 Chatillon. (Tel. 1 - 253 64 43).

Stanislav Kavalarič, Presbytère Ste. Barbe, rue de Lens, 62680 Mericourt.

(Tel. (21) 70 91 88)

Anton Dejak, 4 rue Sainte Barbe, 57710 Aumetz. (Tel. (8) 291 85 06).

Dr. Franc Felc, Foyer Notre-Dame, 57500 Saint-Avold. (Tel. (8) 792 12 92).

Msgr. Stanko Grims, 259 bis Avenue de l'Europe,

57800 Freyming-Merlebach.

Diakon Jože Kamin, Presbytère Catholique, 1 rue de la Merle,

57800 Freyming-Merlebach. (Tel. (8) 704 77 43).

Franjo Pavalec, 17 rue de Sospel, 06300 Nice. (Tel. 93 - 56 66 01).

NEMČIJA

Msgr. dr. Janez Zdešar, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

Štefan Antolin, 1 Berlin 61, Methfesselstraße 43, Kolpinghaus.

(Tel. 030 - 785 30 91 do 93).

Janez Pucelj, 42 Oberhausen 11, Oskarstr. 29. (Tel. 0208 - 64 09 76).

Martin Mlakar, 5657 Haan 1, Hochdahler Str. 14. (Tel. 02129 - 13 92).

Vladimir Jereb, 6 Frankfurt 70, Holbeinstr. 70. (Tel. 0611 - 63 65 48).

Stanko Gajšek, 68 Mannheim 1, A 4, 2. (Tel. 0621 - 28 5 00).

Ciril Turk, 7 Stuttgart 1, Staffenbergstr. 64. (Tel. 0711 - 23 28 91).

Janez Demšar, 7417 Pfullingen, Burgstr. 7. (Tel. 07121 - 78 8 14).

Vili Stegu, 8070 Ingolstadt, Hohe Schulstr. 3, 1/2. (Tel. 0841 - 34 4 74).

Jože Bucik, 89 Augsburg 22, (Göggingen), Klausenberg 7 c.

(Tel. 0821 - 97 9 13).

Dr. Branko Rozman, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

Marijan Bečan, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

NIZOZEMSKA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eisden. (Tel. iz Nizozemske:
09-32 11 76 22 01).

ŠVEDSKA

Jože Drolc, Parkgatan 14, 411 38 Göteborg, (Tel. 031 - 11 54 21).

ŠVICA

P. Fidelis Kraner, Schaffhauserstr. 466, CH-8052 Zürich.

(Tel. Urad: 01 - 301 31 32. Zasebno: 01 - 301 44 15).

P. Damijan Frlan, Kapuzinerstr. 18, CH-4500 Solothurn. (Tel. 065 - 22 71 33).